

U LYOH KA BYRNGUT

(The mist of the dawn)

L.H. Pde

U LYOH KA BYRNGUT

(The mist of the dawn.)

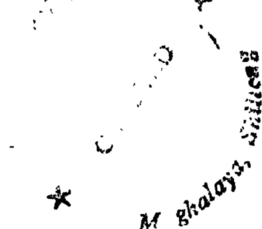
L.H. PDE

This 2010 edition of the fiction is published by the author, L.H. Pde with subsidy from the Government of Meghalaya.

Directorate Arts & Culture

Printed at **Laban Printers, Keating Road, Shillong.**

Ka Dor **Rs. 40/**

Ha ki nongpule baroh

Ki synniang ka thoh ka tar kiba nga la pynmih ki long.

1. *Ka khun ba la jah.*
2. *Ka bih*
3. *U Raimon bad Dashisha*
4. *Tang maphi khun baieid*
5. *U Mo-iong*
6. *Yn map? (Drama)*
7. *Mahabarat*
8. *Ramaiana.*
9. *Upanishad*
10. *Ki biria u Satar (i-vi vol).*
11. *Ki biria 2000*
12. *Ka law lyngdoh bad ka Law Adong Lum Swer*
13. *Sacred Forest and other prohibited Forest Hima Mawphlang plus the Prohibited Forest of Lum Swer.*
14. *Shi hara ki sawangka.*
15. *U lyoh ka byrngut*
16. *Bhagawad Gita (ba dang don ha press.)*

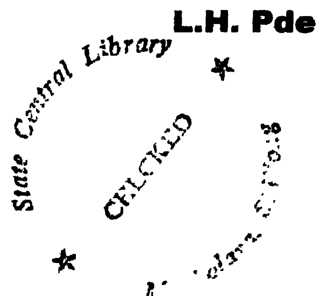
Ngam tip katno tylli na kitei phi ki nongkyrshan phi la pule.

Note : Ha kaba pynbit ban type ia ka "LYOH Ka Byrngut" nga sngewnguh eh ia u Bah Michael Dohling ryngkat ka jingiarap lem i Emilia Lyngdoh (M). Ki dur ha ka jingsop da u Mawlynnai Wann bad Batriti Sohtun.

Khublei.

L.H. Pde

"Deofavente"
Lumsohra, Laitumkhrah
Shillong : 793 003
e-mail · lhpdel13yahoo.com.

Ka'noh kyntien lem

Na "U Lyoh ka byrngut" sa shisien pat u Bah Leslie Hardinge Pde, uba nga khot ieid khot jan u Bah Ding, u la mih biang kum u Simpyllieng ha ka sahit ka thoh ka tar Khasi ha ka liang ka thoh **nobel**. Shisien ha kawei ka nobel u Bah Ding u la thoh kumne "Lada phi don ka por, nga don ka khana ban iathuh" ne kumta hi. Nga sngewbha shibun eh (ba kum ha kine ki por ba ki briew ki ong ba ki kot ki rem dor khlem da sngewthuh ia ka jingeh ki nongthoh ba ki ia kynduh) ba u nongthoh um shym ong "lada phi don pisa, ngan thoh bad iathuh khana iaphi."!

Kane ka nobel nga kyrmen kan long sa kawei pat ka bhah sha u synniang jong ka thoh ka tar jong ngi.

Kumba nga ju ong, tang kit bok kit rwiang ia u Bah Leslie Hardinge Pde ha ki liang baroh.

Dr. Bevan L. Swer
Professor, Deptt. of Khasi
North Eastern Hill University
Shillong

1st August 2001.

U LYOH KA BYRNGUT

(Ka por ha ki snem 1986-2000)

Toi u kpa Phrang, u Junom u dang dei ka rta ban ioh khun ioh kti namar u dang dap 40 snem ka rta. Kane ka ing ka sem ka don ha Mawmluh, bad ka ing ba u la shna dei kaba u la kamai khynraw ka jingkhlad noh ka kmie u phrang bad ka jingbym ioh khun kynthei ka pynkhohnioh ia u kpa u Phrang. Ki kur ki kha jong u pat dei kiba na Laitkynsew. Kumta tengkhat haki kam ki jam, Ka iap ka im, ju iakynduh hi para kur para shnong.

Ki skul haki thain Sohra ki la plie biang, bad u Phrang beit sha ki jingpule kumba ju long. Hadien khyndai bnai la dei saka por ban ialeh iaka 'Selection test' ban ialeh iaka matrik. U Phrang daka jingminot riew duk, u ioh ka jingjop haka 2nd division. Daka jingksar u kpa, lem bad ki jingbylla haba lait ka por, u Phrang u la leit ban pule pat ha Sohra College.

Ha kawei pat ka ing ha Sohra, ka Jngen bad u Dapbor ki don kawei ka khun kynthei kaba ki ai kyrteng ka Balamon. Kane ruh tang dep iaka matrik ka leit pule haki College ha Shillong. Kam dei ka khun binong bishon, hynrei ki kmie ki kpa kiba biang nadong shadong. Ka Balamon ka long kaba pyrkhat iaka lawei. Kumta haka por janmiet, ka leit shah hikai haka Computer. Kumno re kumno, ka kmie te kala pynsngew iaka Balamon ba kam lah shuh ban leit sha ki iew ki hat. Tang mar iadep ka PUC, ka ioh pynban ka kam ha Karkhana Dewbilat Mawmluh. Ka kmie pat ban nym pynsepei iaka por, ka die noh daka dukan ha ing hangta ha khlieh shnong.

Ade pleng, ka Ri u slap bad u moina ka la kylla bak – ly- bak. Ki nongsohra ki sngew dukha ban pyrkhat iakane ka jingshisha, khamtam kito kiba la iohi shuwa iaka sngi u bnai bad kiba dang im haka juk jong ka jingsynlar haka imlang sahlang. Pynban ka Sohra

hi ka long ka nongkdup iaki thain Ri war kaba ki khein kum ka Kad-bah. Baroh ki soh jingtrei jong ki, ki iaid lyngba kane ka shnong. Kaba u paid Hynniewtrep shityllup u tip ka long baka shnong Sohra hi dei ka shnong sah-kynmaw namar dei hangne baka tyllong ktien kren; ka akor bad u slap ki mih.

Khatduh khatwai u lyoh na shiliang Bangla u wan beh sha ki lum Khasi, bad u slap u wan ban hap haki dew rkhiang, ki mawlong mawteh wat la kam pat dei ka aiom slap, pynban u la da wan kloi tang kat ban biang ban khyllait ban pynslor iaki sla ba dang sah jubor haki tnat – dieng.

Ha kawei ka step, ka bneng ka slap bad ka i dum kumno re bad u Phrang uba dang shong pynkhreh naka bynta ka 1st year, u ithut iaka jinglong ka bor mariang.

Haba u kpa u song ja sngi bad u sei ka plastic ban da slap, u ong.

. "Te pa, balei phim shong thait noh mynta shi sngi" la khroh u khun.

"Em phi Phrang, shongthait kumno shibit ngan ioh bainong, ba lashai ka iew bah ngan leit siew leit tda."

"Em, te leit shibit shiteng sngi ynda rang kane ka mariang bym tikna".

"Shish katta snem nga la tur iaki jingeh ba kham palat iakine baroh, koit, to phi sa dang pyndep laka kam", u mih de artad soit bad u kup khlup daka plastik saw. U Phrang u mih biang ha jingkhang u peit haduh ban da kyllep, u khang iaka jingkhang kaba la shah iaka jingpyrsut ka lyer. Kyndit kyndit u sngew blaw katba u nang shong pule bad sa shiphang u kpa u wan phai bad u rung ha ing. "Ko Phrang nga klet ka ja sngi." U shim bad u thnum ialaka jong ka jingklet bad u mih noh. U Phrang sa shisien u bud biang daki khmat ba shoh jingsngew. U wan ban shong biang bad ban pynleit

jingmut noh haka jingpule. Ka jingbylla surok kam shym thud wat la slap. U lyoh bad u lyput u sdang ban kah iaki thain Mawmluh. Haki riew smat pat, u slap ka lyer ki long ki lok pynban ia baroh ki briew haka thain Sohra, namar haba mlien la myllen hi.

Ka iongrein ka sdang lap ia u kpa u Phrang bad ki lok bad bun ki lah sdang ban leit phai noh sha la ing. U slap ka lyer iaki khun binong bishot pat ka lad bah ban leh kmen. Ka kali Sumo rong saw jngum ka dang iaid pakang bad ki sur tape bala pynshoh iaka jingrwai u Elvis, 'You're always in my mind.' Kiba iashong ruh ki nang ia pynbud lem ia kata ka jingrwai bad kata ka jingleh jong ki ka tap syndon iaka sur u Elvis kumba tap uto u lyput iaka surok Pombasan Mawmluh. Ym biang tang katta, kita kiba iashong ha kata ka kali ki iathap kti ia kyrkait kumba iohnong aiu re. Dei uba niah uba pynhap sur jubor da kaba pynpah horn wat la ym don mano mano ruh ba iaid hapdeng surok. Kane ka kali te imat ka wan na Thangkharang bad wankai suwari pynbang shaki thain Mawmluh. Ha kawei ka khongdong hajan ka Karkhana Dewbilat ka la lymbub ngak ia u kpa u Phrang u ba sied khong-ly-khong sha liew nur. Baroh kiba la iohi ki la leit pynkloi shajan daka jingbymlah ngeit. Ka Sumo pat ka la suh thiaw bad jah baroh kita ki jingiakhie wahleng haka kali. Kat kiba don ki la ia khyllie bad iarap. Ym don dak mong ei ei, bad ha kata ka apot, baroh ki la don ha ka umdum. Nangbun nangbun kiba iabatai uwei ia uwei la ki jong ki jingbatai kulmar. Naka jaka ap bus, la wan mareh kawei ka khynnah bad haba kala iohi iakata ka apot bym lah rai kita kiba ialum, ka la mareh sha Ophis bad kloi lan ka la wanrah kawei ka kali Jeep ka Kompeni ka peit thuh biang ia uta u briew, hynrei kam kynmaw, bad mardor ka phah rah ia uta uba mynsaw ha kali bad pynher wut sha Civil Hospital, Sohra. Tang mar iapoi ka leit wad iaki Doktor ban wan leh iakaba donkam. Katba kita ki nang jia, uwei naki rangbah ba iadon lang u la ong, "Ko bih phin ai kane ka kali ngan leit pyniathuh lem ia u khun une u briew". Ka la shah bad ynda ka la batai shai shano yn pynpoi iaka kali, bad ynda ki Doktor

kila peit la khmih bad sngewhun kumta, ka la mih noh na Hospital bad leit laka jong ka lynti. Ka la kmen baka lah ban leh kawei ka kam babha. Ka sngew troin ban pyrkhat ba bun ki briew ki heh tang ka ktien. "Nga ka shibor pat bha ba nga leh kumto". Ynda ka la poi ha ing, ka la iathuh iaka kmie ia kata ka jingshem. Ka pyrkhat ban pynwandur bad teng teng ki jingsympat ki wan bha ha kiba duk bad ki nongbylla sngi.

Ka jingiatip lem u Phrang ka pra hi phom, bad um lah ban kynthup ia kaei ba u iohsngew. La jar katta, jait ba la satar ha ki jingshem khyllah, u la mareh khlem don syrngiew shuh. U la iohi ia ka nusib jot kaba la thoh ha kata ka jingshem pap. La iathuh ia ki jingjia, hynrei ka jingiohi ia u kpa uba la shu thiah kun mynsiem, kam trei kam shuh ha u. Ynda la 12 baje mynmiet u kpa u sa tip briew bad wan mynsiem biang. Ki pulit ki wan mynstep ha hospital ban kylli tohkit. Hynrei shisien ba ka skei ka la krad, ym lah dien trai shuh kein.

Ka por janmiet, bun kiba la wan peit, khamtam kito ki lok ba ia bylla lang. Kata ka khynnah ruh ka wan, hynrei haba ka peit ia ka jinglong u Junom ka shu kylli sharud na kita kiba ia don lang bad ka leit noh de soit. Ynda u Bah Koren u wan, u Phrang u sa kylli ia ka jingjia. U Koren ruh u la iathuh bad pynkyndit pynban ia u Phrang. " Lada ym dei ka jingkloi pyrkhat kato ka khynnah kaba la wanrah ka kali kompeni bad kit mar mar shane sha hospital, u kpa jongphi u lah ban shitom bha."

"Kato kaba dang mih kumto hi?" kwah tip u Phrang.

"Hooid kein, dei kato hi, phim ithuh seh?"

"Ngam kynmaw phi Bah Koren."

"Lada ngam bakla ka dei ka khynnah Khliehshnong ba trei ha Simen."

" Ngam kynmaw, nga shu iohi liak liak, luk luk hangne hangtai. Nga dei hi ban iakynduh ban ai khublei"

"Ka dei Phrang. Dang don hi ki briew kum kito ha pyrthei."

Ka jingap miet ka ai lad shuh shuh ia u Phrang ban khreh kot ban pynkhreh ia ka eksamin. Ka jingshitom u kpa pat ka la nang trei, bad um i iohbor ei ei na kata ka jingsumar. Ha ka sngi Hat lewrit u la khlad noh. La pyndep ia ka tep ka niam iap khlem buhteng. Ha ka step babud, ka bneng bad ka mariang ka shai kdar.

La ioh jongtip ba kawei ka Sumo saw jngum ka la leit tynrah ia kawei ka trok ha Mylliem bad ka Sumo ka la jubor bha. Laingut kiba shong hangta ki la iap shen. Ka Riban, kata ka kyrteng kawei ka khynnah ruh ka la iap ha hospital ba shah dung ha u nar kali. La lap da ki pulit hangta ha kali ia ki bilor kiad, ki momo, ki kaset jingrwai. Tengteng ka nusib ha pyrthei ka ju jia ba kito kiba kwah eh, kiba ia pan. Haba la pan kwah pat; jah kwah syndon. Ka long kumne ia ki paralok ka Riban. Kaba sngewsih ka long ba kata ka kali ruh ka dei ka kali Sorkar kaba u kpa jong iwei na kita, u trei ha ki kyrdan heh ha kawei ka ophis Meghalaya. La buh ha ka jingeh ia une u ophisar namar ka jingbymlah teh lakam ia ka bor kum u nongtrei sorkar. Ki bor sorkar ki dang buddien halor kane ka jingpynjulor ia ki mar sorkar. Ka jingsneng ka ong, 'la ki khun wat ai huspai; ba ioh hadien phin sa khuslai.

Ka jingmut rangbah mynta ka la sdang bseng ha u Phrang uba pyrkhat ba ka la dei ka pali jong u ban wad ia ki nongleh bha, bad kito baroh kiba ia dei bad ka jingshah shitom u kpa. Kaba khadduh eh ka long ban leit wad ia kato ka khynnah ba trei ha Simen. Hynrei kumno yn leit, shano yn leit wad bad hato kam long kaba bha ban leit sha iing "Em", u pyrkhat. Ynda la kut ki lad

baroh u la leit sha u Bah Koren ban twad jingmut. Hadien ba u Koren u la iohi ia ki jingthmu babha u Phrang u la batai ba kaba bha eh ka long ban lei ap ha Simen hi ynda la wai trei. Ha kawei ka janmiet kumba la iakut, ki la ia leit ha ka jaka ap bos ba kiew sha Sohra. Tang shiphang shisha ka khynnah ka la mih, "Katei Phrang kato kaba phi kwah iakynduh."

"Ale lang seh Bah bad phi," la khroh u Phrang. Ki la ia iaid beit beit sha kata ka khynnah. Hamar kata hi ka por, ka bos Simen ka wan bad kata ka khynnah ka leit mareh sha kata ka bos, bad haba u nongniah u peit bym don ba kiew shuh, u pynsuh thur ia kata ka bos ba la kham rim. Tyngheng ki ia ang baroh arngut, "Shish khun ka...." la ud bynniaw u Koren. "Kato hi kein ka khynnah bad kam shym poi jingmut mano ba ap ba kwah iakynduh. U Phrang um lah ban ngeit ia kata ka jingiohi. Hynrei tang katta ka la biang ba un ring dur ia ka, "Are ka khmat kaba nga nga ju iohi haei re haei, to kam pher ianoh phi." Ki la ia iaid la ka lynti lynti bad u Phrang pat ha la ki jingpule.

Shano yn lah khreh kot shuh. Long kum u Majnu bad ka Laila uba iohi ha ki sla jong ka kot ia kata ka khynnah. "To seh Pa ai jingshai, weng noh ia une u lyoh byrngut" Ynda la miet bha, la thait ki khmat u sa thiah. Hynrei ha ka jingkynjah jong ka miet, ka jingpah ki khniang ki puit, ka jingkynkrok ki jakoid ki kynoi thiah pynban jai ia u. U thiah, hynrei u phohsniew lyngngai. U iohi ia u kpa ba u wan bad kawei ka tymmen, "Peit khun, kane kein kaba iarap ia nga........burom, iada.....' U Phrang u peit u leit shajan kata ka tymmen kaba la khring tyngeh ia u. Kumno, hynrei u pyrkhat ba kam dei kane ka tymmen ba u iohi. La jar katta, u tur sha ka tymmen, u shim ka kti ban khublei, hynrei ki kti ki eh naw naw bad ki dait thah. Wat la u la suhjer, u pyneh hangta bad u ong, "Khublei shibun meirad ia ki.......are are, wa!" Ha kata kein ka por ka kti ka syaid kynsan or or bad u iohi ia ka dur kata ka khynnah. "Em, em,

shuh, pyllait ia nga, nga iohi kynsha aiu?" U mut ban halla hynrei ka set ka sur, u ia khing u khih, bad u kyndit thret. U shim ka syngkhlieh u kylla pyrdet bad u duwai, "Ko pa wat ai seh kum kito ki jingphohsniew" Katba u nang leit jingmut da ka jingtieng, u iohthiah noh pynban.

(Majnu – dei u tyngshop pawnam jong ka phlim ka ia leid haduh ban da ia iap bad ka Laila, ka phlim Laila Majnu; kumjuh kum ka phlim pawnam Sherin Farhad, ne Romeo Juliet).

——— o o ———

Lai sngi hadien, dang step phyrngap u la mih ban wan kiew sha Shillong ban ialeh eksamin, 'da ka taksi kham kloi kam' u pyrkhat. U kiew da ka trok Sohra bad hamar ba poi ha Gate Sohra wan hiar kawei ka taksi. U pynieng, bad rung beit beit. U la kyndit kumba iuh tdong bsein haba u la iohi ia kata ka khynnah bad u Bah Koren. Ka mynsiem u rang kumba kan kiew bad mih shabar ban iohi bad shong ruh ha kajuh ka kali. Um lait kren, u dap ka shadem, pynban kata ka khynnah kam i khih jingmut ei ei. Ha ka jingshisha kam tip hi ruh ba u dei uei? Jait ba la sdang long ksiang khlem thung, u Koren u sdang padiah.

"Balei phi kiew sor dang katne step Phrang?"

"Bah Koren, ngan leit ialeh eksamin te Bah. Phin hiar shibit hi em?"

"Hooid, ngan da dep thied ki nar rot ba phah u kontrak ban tih ia ka permishon ban tei kynroh rel."

"Te phi la dep kloi hi mo Bah?"

"Hooid Phrang. Te phi ithuh em ia ine i Bih?" u kdew sha ka liang ka Balamon.
U Phrang u leh myn peit, "Hooid....hooid" u thok, hynrei u kwah ban pyn mih shuh kiei kiei.

"Ko Phrang ade bha ka jingpynleit jingmut sha ka eksamin. Phi kynmaw em ia ine I Bih ba nga batai shaphag i kpa jong phi?" U phai sha kata ka khynnah.

"Ki khot kumno iaphi Bih?" bteng u Koren.

"Oh! ia nga? Ki khot Bala...Balamon" ka jubab beit.

"Oh ka kyrteng ba sngewtynnad. Ine i Rang, i kyrteng i Phrang"

Ki thied pyrkhat kin sa bthei, bad u nguid shi nguid umbiah rkhiang. U dei ban ong eiei Te kum u khynnah ba sdang pait sur u pyllait, "Oh hooid, shisha....nga la leit wad ia phi tang ban ioh ong khublei shibun eh. Mynta te markhmat shi hajar nguh ia phi ko.....

"Bala" ka pynkut, "Kam pher phi jait para shnong para kher"

"Nga sngew kumba nga iohi tengkha haei re haei mynba nga bylla surok ne kumno kumto", u phla hok.

"Hooid, nga te nga kynmaw hi bad nga ju iohi iaphi. Mynta phi la rangbah phi la klet noh dang lai snem ruh."

"Em, wat ong kumta Bala, lai snem ka dur khynnah ka la kylla hi kein ne kumno phi ong Ma?" u pyllait synaw. "Ki khot kumno ia phi?"

"Balamon. Phi pat?"

"Phrangsngi shu khot Phrang, Kur aiu?"
"Lasieng" ka pynsted. "Phi pat?"

"Mawkor" u jubab.

Ha kata ka jingiakylli baroh ki khmat ki khmat ki peit suh bad ki sngap kliaw shata. Ha kata ka por ioh sngew kynsan ka jingriew sairen kali bad kiba shong ha ka Jeep ki kaweh lama saw lep lep, bad ki pulit ki ai dak ban sangeh bad kiar sharud. Nangto bud sa 9/10 tylli ki kali kiba pynsuh wiaw wiaw kumba ym lap lieng. U Minister dei u Minister khynnah uba hiar sha ki thain Sohra. U Koren pat jait u riewshemphang u kdat noh shawei iaki jingiakren shaphang ki nongialam politishan kiba buh ia ka jaitbynriew shadien bad ka spah bym hok ba ki lum kum ki Minister.

“Phi iohi hi,” u ong uwei pat u rangbah. “Ki Minister Khristan lei lei ki thep ia ka tyngka bym hok ha ka pla kamon, bad ka Bible pat ha ka pla kadiang”

“Hooid kein” ong u Koren, “Ha Assam, uwei u minister ba kyrteng u Dilip da ka tyngka ba ioh na ki kontraktor, ki engineer, u la thied shiphew tylli ki ing ha kajuh ka jaka kaba ki khot mynta Dilip-nagar” U Phrang u kwah ba ka kali kan poi noh ha sor. Tang poi ha steshon u hiar na kali kumba kynto mano re u la tur shajan ka Balamon. Ka shadem ka patied bad shiphang um lait kren. “Te nangta,” sdang ka Balamon, “Oh nga ong, nga..... ngi....la dep exam mynta ka sngi ngan leit phai noh.....phi....pat?” u kyrbeh.

“Are nga ruh ngan dep shibit ngan leit da ka kali 5 baje” ka jubab pynsted.

‘To kata, leh kumne....peit shane” um don buit kren shuh kum u blang sahkut um.

“To ong kein, balei, shaei ka jingmut”, ka pyllait syndon.
“Ka jingmut shaphi hi kein,” u pyrkhat, “Em, ngan don hangne, ngin leit lang kein” u pyllait syndon khlem da pyrkhat kaei ka ban jia.

“Ade phi te phi leh joker palat, balei tang ia ita ruh ym lah ong?”

“Em phi ym dei joker....are phi khot kumno ialade” u lait ban jham.

“Ish phi te mo, nga la ong em, Balamon. Phi u joker bah shisha phi”

“Hooid Balamon, baroh ngi long ki joker ne ki bula, hynrei hapoh kane ka dur phim tip kaei ka mynsiem jong nga ka phong.” U batai da ka jingsngew khia.

"To kam pher, ngin sa ia kren pat, namar ki jingkren jong phi ki phalang jingmut palat."

"Hooid, ngan bat por....khie thoh bha thoh biang ho"

"Phi ruh, thoh bha thoh biang", ka leit noh kumba kan shym la don hangta.

U Phrang u shu peit jawdud ia ka jingiaid. U iap bieit haba ka pawang la ki kjat ban kam. U peit seh shlip u mut kan phai dien, hynrei ka shu jah rngai hangta hapdeng ki paidbah ba iaid ba ieng bunkam.

· Hapoh ka jaka ialeh eksamin, ka kti ka khih kyrbeh, ka jabieng pat kam treikam shuh. Khadsan minit la leit, um pat lah ban sdang eiei. Jahare kumei kumne kan long ia nga? U tap ki khmat, u dem ha ka miej, u duwai siat, "Hei Pa wat ai seh ngan rem, iarap...." Hangta wan ka bor maian aiu re bad u pyniaid ia u khulom bad shaid bad shaid, bad pyndep ki jingkylli baroh bad iehnoh tang kawei.

Ha Shillong College ruh phaloh ka jabieng bym nang ban sdang thoh. Hynrei ka kynthei pat ka nang ban pynbynta la ka por ka bor pyrkhat, ka por ban kut jingmut khamtam ka por ban lum umjer bad ban tyngkai ia ki.

Ha Steshon kali, u Phrang u la dep poi haba u rynsied kum u sier samla uba thrang ban poi kloi. U sdang ban artatien ia ki jingkular ka Balamon. Hynrei bunsien ka jingiaishah bad ka jingiai ap ka ju ai jingmyntoi. Ki khmat ki suh beit sha them lewmulong, bad ha kaba khadduh ka thie thie ka wan. Ka mynsiem u rang bad ka thei ki kyndeh bad dap jinghun ia ka jingbat kular wat la ka long ka sien nyngkong. "Kumno, phi lah bha Bala?"

"Biang hi tharai."

"Haei sha phi sah ha Sohra?"

"Ha khliehshnong. Phi pat haei sha kumto?"

"Ha Mawmluh hi te Bala. Nga te nga dei u khunswet phi Bala" u phla hok.

"Nga tip"

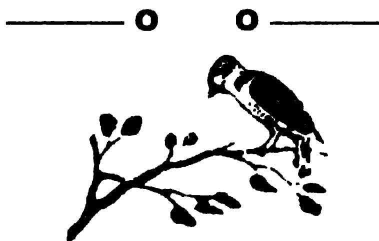
"Donbok maphi ba dang don kmie don kpa."

"Hooid kata te hooid. Ngi ia don arngut shipara i kong bad nga. I kong i la leit bud ia u khaw sha Sor."

Te ki khnam jingieid ki ia suh wiaw wiaw bad shem ia ka sohpdung bajem. Hangta hapoh taksi ka jingkem ka ding ka bur kloi bad haba poi ha ka khongdong surok ba pyrkhun bad ba ka kali ka tan sha ka liang lajong, ki met ruh ki ia syndait khak bad ki ia sohpadoi shane shatai hapoh kata ka kali. Kim kwah shuh ba ka kali kan poi ha Sohra. Hynrei barabor, kaei kaei kaba sngewtynnad ka dei ba kan kut.

Haba kynshak ia u isbad ha u mawshamok, i phylliah ding i kem ding ia u tula. I phylliah ding rhem ha ka jingbeh ka erbatemon batesi bad I sdang bur ha la ki sngi ki ia. Mynta ba la dep eksamin, ki jingmut ruh ki khlain tang shata hi.

——— o o ———

Ka Balamon ka la khie rasong bha haka jinglong samla. Ma ka hi ka long ka tusbir ba ki 'Keirang kim banse ban khyllie biang la ki khmat bad ban iaid talangeng ban kynmaw ia kata ka dur-khmat bah eh bad ka dur pyllun. Kaba ki 'kei-rang ki iap bieit, dei kito ki khmat kina jngum iong kum ka thwei bah ha Nohkalikai. Ka snieh doh balieh kshong saw kum ki theilud Bynther-Kynshi.

"Peit me ong," la nujor uwei na kito kiba ia ieng ha Lad Thanat. "Ka 'Kei-lympied samla ki khohwah kiba wat uto u 'kei-rang brut un hap kylla dien ban pynshisha la ki khmat."

"Te, me mo uba lorni suhsat," la pynbud sa uwei.

"Me peit kynthei naei ko lih, nga ong ia kane ba lada u Mainsing Shanpru un iohi te me un da thab la ka shyllang!" (U Bah Mainsing Shanpru u dei u nongdro dur ba trei ha ka ophis D.I.R.P Shillong uto uba dro ia ki dur kylleng kylleng khamtam kito ki dur ha ki Ingmane Katholik u la khlad ha ka 9 tarik February 2000)

"Me mut aiu pat ia u Phrang Mawkor uba wain-ja-ra-wain shisha. Nga shynrain ban iohi ia kato ka met-sohriew kiba ia dei bha bad kito ki eit-thapbasim hangne hangtai. U la dei ban long u nongrwai uba don ka sur ba khring."
"Dei hok ba u kwah long shipai"

"Kam shipai.....kumno"

"Nga tip bad un ioh beit."

"Te un iehnoh seh me iaka Balamon?"

"Ka Balamon kam dei ka sim ar-dieng lai-dieng ym kum kato ka Batmeki jong me, kaba tniak ha uwei dieng bad tniak ha uwei pat."

"Balei me kren kumta iaka Batmeki? Nga khein ia ka kum ka paralok", la pynshai uwei pat.

"Hu! Paralok bad ka kynthei, haba me ia dem kum shijur ki paro dei paralok seh?" la jubab uwei.

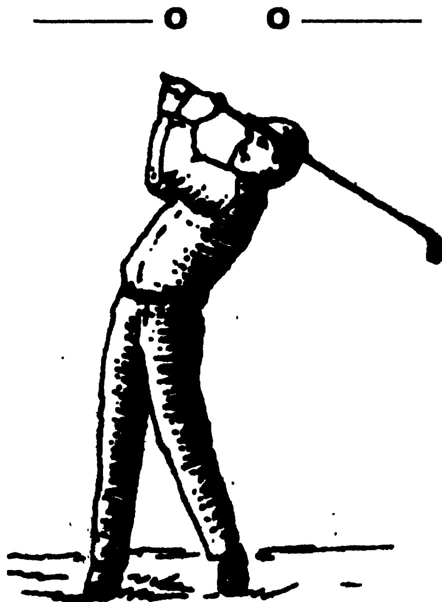
"Peit ho lih lada tip ka Batmeki te men......"

"Ka mat tip kata ka Batmeki jong me, ynda sei madan shaphang ka jingbat ardieng lai dieng te yn sa lko artad pum" la kren skhem uta.

"Kein noh, kren shaphang ka Balamon me ia poi sha ka pynkheir riti. Nga te ia ka Balamon hi te nga burom, lada dei kiwei kiwei kiba don ka dur, ka met ka phad kum ka kin da kiew skong bad iaid kat kita ki saw dieng san dieng." Ong uwei pat na ki.

"Hooid, ka dei ngam ju ngiah ban peit ia ka. To ia kren noh shawei

——— o o ———

U Phrang u ioh ka lad ban hikai ha kawei ka skul ME, hajan Mawsmai bad u long u Nonghikai jingkhein batbit bha. Hynrei um hun ha kane ka kam. Ka kam nonghikai ka long kawei na ki kam badonburom. Haba u iohi pat ia ka jinghiar ka kyrdan ki khynnah skul khamtam ha ri Sohra, u jem hi khnap; ki iapher na ki khynnah sor. Ki khynnah skul ba u iohi kam long shuh ban ia kren. Ki khynnah skul lada kim salia ia ki kmie ki kpa, kim reij iano iano khamtam ba um dei u nonghikai jong ki. Kaba pynpyrkhat ia u, ka long ba ki khynnah skul kim salia ba ka shyntur jong ki ka pyut da ki tiensih bad ki jingmlien kiba khlem akor ban tan sikret puk puk wat ha ki lynti iaid paidbah. U tip pyllein ba don ki kmie ki kpa kito ki khynnah skul kiba duk raitoi, hynrei ki khun pat ki dih ki sikret rem dor. Ka kolshor ka la niom bad poi sha ki thain Sohra ba kiba duk ruh ki la ia deng da ka sati ksiar ha ki shkor. Adur lanot kan jia aiu ynda ki ia deng ksiar sa ha khmut.

Kine ki jingiohi ki pynpyrkhat ia u. Khie dangstep, leit sha skul, wan sha ing bad kumta ter ter kajuh shi kajuh ka jingim kaba tyllun kum u maw bym sop sohpailen.

Toi, ka jingim u briew ka dei ban long kum u musla uba pynbang ia ki bor bad ki tipthuh Dei ban long kum ka lyntait kaba jngi ha ki thwei ka haw haw ban ioh sorjamin na ka haw haw kane ka pyrthei sngi. U pyrkhat ialade ban long kum ka baje kaba iaid ha kaba shah teh lakam pyrkhing raitoi bad bud la ki hud hynrei kaba ym ju ap. U pyrkhat ba ka poi sha kajuh hi ka jaka lait noh haba la kut u shabi. Ha u briew pat ka bor ka iaid wat la um tip iaka jingtyllun ki shaka, tad haduh ba ka baje dohnud kaba tied tuk tuk ka sangeh noh bad long kum ka tiar jot bym lah maramot.

U Phrang u pyrkhat ia kine baroh bad u pynshong nongrim ba kane ka jingtrei jong u kam iahap pyrla bad ka jingim jong u kaba nang santer haba ki jingmut samla ki thnam. Ban long

politishan kaba eh, namar ha kane ka bynta hi te, ka kti kamon kam tip shuh kaei ba ka kti ka diang ka leh. Ban trei kam lajong ka long kaba eh, namar hap kyllan bad jyllud ia u phlang haduh u dieng bah. U pynshong nongrim ba ki seng baroh ki bym larkam kiba dei tang ha ki lat bad ki elekshon ba ki ieng rynsan, bad katba ka pum pum ka neh den ha madan baroh baroh la ia klet kaei sha ki ia kyrkaw. Kylla mulot ki jingmut ba thew matang.

U Phrang u pyrkhat ba ka kam ba u lah ban leh ka long ka jingshakri ba jarjar bad kata ka long ka jingshakri ia ka Ri ha ka kam shipai. Hynrei da kumno un leh, shano un iaid, iano un ia kynduh. Ka Recruiting Office ba don ha Rhino ka dei ka jaka ba dei eh. Hangto u la ioh ka jingbatai bad u iaid dem pyrkhat kumta man ka sngi ban leh ne ym leh. Ynda u la dem pyrkhat kumta bunsngi u la rai ban leh dang biang ka por. Kumta u wad ka lad kaba kum u rangbah bad u sngew halade ba u dei ban leh ei ei na ka bynta ka Ri. Ha kawei ka sngi janmeit tang shu wai skul, u la leit ap lypa iaka Balamon ban ia iaid lang da ka kjat ban ioh ia pariah rai ia kane katai.

"Phi te phi la hun ha kane ka kam...."

"Shano phi Phrang nang kiew nang bha, nga lei lei nga mut ba lada phah ka Company, ngan leit pule shuh shuh."

"Balei phim sngewtynnad ka kam hikai?"

"Em kam dei ka jingsngewtynnad ne ka bym sngewtynnad. Nga dei ban leh ei ei na ka bynta ka ri."

"Balei Phrang phi kwah ieng Elekshon noh ne?"

"Em ym dei kumta Balamon".

"Ka Elekshon kaba phi ialeh ka long ban shakri ia ka Ri te Phrang."

"Ka kam elekshon kam dei ka kam shakri Ri. Dei pynban ka kam shakri ialade bad ka party bad ki buh ia ka jaidbynriew shadien."

"Te ka kam aiu phi mut maphi?"

"Ka kam, kam iada Ri, kam shipai....."

Ka Balamon ka ieng khek, ka saw kyrang bad kam lah ngeit ia la ki jong ki shkor.

"Oh balei?" u kwah tip ia ki sohkyrdot.

"Phi Phrang, phin leit kam shipai....phin leit tang ka kam Male Model lah biang."

U Phrang u hiar kynsan ka mynsiem ha trai kpoh. "Oh, balei kein ym long."

"Ym long?" ka ikmen "Phi iohi hi kata ka lad ban rung kam shipai? Peit shane" ka kjat ka ialam bad pawing sha u Mot U Iskat (Mot u David Scott ha Saitsohpen)

Ki ia shong kai ha kyndon u Mot Iskat. U shim ia ki kti ba sngaid jong ka u buh ha lbong kamon la jong.

"Balamon baroh baroh ngi ong ba ngi ieid Ri tang ha rympei, nga kwah ban pyni ba kam dei kumta ne balei phi sngap?"

"Ia nga pat phi la pyrkhat Phrang?"

"Nga pyrkhat kein ba nga ieid iaphi, nga ieid ia ka Ri, ngan leit ka short commission bad tang katno nga la dep."

"Phrang lada kumta kan bha ngin iathoh shuwa ba ngan lah ban ri ban kdup ha ki lynghoh kti bad lynghoh dohnud ia ka jingieid jong ngi"

"Nga pat nga pyrkhat da kumwei. Ka jingiapoikha ka long kum ki wah ba iakynduh lang, bad shisien ba long kumta kan sngewkhohnioh ban tuid."

"Phrang te ngin ia long artylli ki wah bym lah ia kdat."

"Shish phi Balamon kam dei kumta. Artylli ki wah ba dang ia iaid da ka jingsngewthuh, kin niom bad khun ban iakynduh. Ngin ri la ka jong ka jong ka jinglong sotti. Ka thrang jingieid ka kham khlain ban ia ka ioh jingieid. Nga thrang iaphi hynrei ailad ba ki briew kin khein kor ia nga ban ia phi, ba da ka jingieid bym thoh bria."

"Phrang, phi la rai kumta, te nga ruh. Ngan ri iaka jingieid, ngan ym peit shawei sha ar, ngan ksoh rdin bad phi. Hakhmat kitei ki khlur, u bnai, ngin kular. Peit shatei sha suin"

U Phrang u khyllie shaphang ka thain Kutmadan bad u iohi bun ki khlur bad u bnai 14 synnia ba u synran.

"Te phi shah sngewbha em?"

"Hooid Phrang khie, u briew uba ieid ia ka Ri dei uta uba bit dor ban ieid jaitbynriew"

"Phi dei ka jaitbynriew em?" U peit ia ka, ia ki shniuh ba kdor ba nang beh ka lyer. U peit ia ki khmat kiba iohi kumba ki pyllew ki ngam. Kito ki khmat bajngum long kum ka duriaw kiba la ker sawdong da ki irmat ba tah kajol. U peit iaki reng ngab kiba mih itynnad. U syllud ia ki ngab, ia ki khmat u tap de da ka lymmen kti.

Kynsan u tan, u doh bad ki ia doh slem slem slem bha haduh ba ka jingshai ka kali ba wan na sirket (circuit house) ka pynthaba bad ki ia pyllait pynkloi.
"Ia noh Phrang! Peit la hynriew baje."

"To ia.. .nga hun hapoh dohnud. Balamon, peit shane to kular phin iaineh bad nga ha ka saw ka sian."

"Katba phi ong, ngan bat jutang te Phrang." U shim u sikret, ka jingpruid u kynthah bad tbeh, u tan suki.

"Kular Balamon, nga kular tang iaphi bad tang haphi"

"Nga kular Phrang. To U Blei hi Un tip ia kane." Tang lip ka ding jingpruid, ka shim ia u ka dem ha ka shadem ka iam.

"Oh, balei phi iam pat Balamon?"

"Ba nga kmen palat palat, ngan len lade namar jong phi Phrang"

U khyllie ia ka u doh, ki doh biang slem slem. Ynda ki la sngewthuh ba ka ding jingieid ka par kumba kan klang, ki ia ieng bad iaid suki suki sha la ki ing. Ka miet ka wan, hynrei shano ka jingiohthiah. Ki jingpyrkhat sngewhun ki her sha ka sha u.Ka Balamon ka ioh thiah bad ka iohi ha rngai ba u Phrang u long u Second Lieutenant shi khlur,u dei ban leit thma. Ka pynsong u khaw shikham ka ai,u kiew ha kali bad ki jingleh burom.ka jing bthei ki bombula rit bad ka kyndet thret. Ka sngewkmen,ka sammut. U Phrang pat ruh u thiah 12 baje bad u iohi ia ka Balamon ha ka wei ka jingialang shipai ainam. Ka wad ia u , hynrei kam lah ban iohi.Ynda la pynbna ia ka kyrteng U Phrang Mawkor bad khot ia kiba ha ing ba kin wan shim ia ka khusnam,ka Balamon ka leit mareh. Ki shipai kim shah, ka pyni iaka sati rupa,ki shipai ki

shah.Ka mareh, hynrei shuwa ban poi ka jingai nam ia u Phrang shu kut ka phohsniew bad ka phohsniew ka ialam sha kawei pat ka jingphohsniew jaktung.

Ha ing ka Balamon kim ju pynsyngit palat namar ki tip ba ka khun jong ki ka la ih ki jingmut jingpyrkhat, ka la don ka jingiatieng burom iwei ia iwei pat. Ka Balamon ka don tang kawei ka jinglong raitoi bad kata ka long ka jingkuman haba ka kiew ka jingdom hynrei kaba shisur ha ka long kynthei jong ka. Teng teng ki kmie ki kpa kim sngewthuh laki jingleh jong ka ki long kiba dei ne lait. Kane ka umdum ka ju jia ha ki kmie ki kpa ha ba ki khun ki long kiba la nang la stad. Ha ka hi te ka kmie u kpa kim ju iohi ia ka khmat snengsih jawliw jawliaw; Ha kane ka por ka kmie ka la tip ia ka jingiaieid jong ka bad u Phrang, hynrei kim shlan ban kylli pyrthew. Ynda la bun sngi ka kmie ka sa shu phawer shaphang ka jingih ka rta ka khun kaba la donkam ban seng la ka ing ka sem katba dang phuh u tiew koina.

"Ngi la sdang tymmen te khun, ngi kwah ban iohi ba phi suk phi sain, shuwa ba kan khyllait ka khmat jong ngi."

Ka riew kuman hi ka sngap la ka sngap bad trei la ki kam.

"Phin da ia tip te mei" ka la pyrkhat sammut "Tip phin iakmen ne ia iam."

Ha kawei ka sngi ynda haba ka sngewbha jingmut bad sngewshngain sngewshlur ka sa phla ba ka don ka jingiadei bad jingiakular bad u Phrang. Ka kmie te kam da kynmaw bha ia ki kmie ki kpa u Phrang hynrei kaba ki la ia bna ka long ba u Phrang u long u khynnah uba ieng ha la ki jong ki kjat. Ka kmie te ka la ong

ba ka bha ban ym ia iaid eh shabar kum kiba ym ia don ing. "Wan ialam ia u sha ing u bapli." Kane ka long ka jingplie lad kaba khraw ia ka Balamon bad ka tip ba ki kmie ki kpa kim ju pynsule ia kı jingthmu jong ka.

Ka dei ka sngi ba slap bha kumba theh na bneng, ka por 4 baje ka long kum ka synnia bah. U Phrang u kam shane shatai ha ka kamra rit, u peit ia u slap uba patied sha ka ing, kaba pyni ba u sawar u noh shipawa. U dom hi tik. U peit shabar um i don jingkyrmen ban rang namar ka jingkyrhuh ka bneng bad ki waitlam pyrthat ki talain kumba ia pan mano re. U shong u pyrkhat, u kynmaw ia u kpa u kynmaw ia kato ka sngi jingtim, u iai ap. "Em" u pyrkhat. "Kane kam lah ban long. Dei I Pa imat iba khanglad ia nga. Hooid kumno nga u khun swet bad ki khun binong bishon long katba long ngan nym leit" Hynrei ka jingther u slap ka ktik ia u. "Kumno kan khein ka Bala ia nga – u riewkai? Ngan leit tangba," u phai sha ka liang karkhana dewbilat u kut jingmut ban pan hukum na u kpa.

"Sha Pa, phin shah ia nga ban shah rkhie bein. Wat ai ko Pa ba ngan rem. Pyni ia nga ka dak – ong ba phi sngewbha, ong ba phi mon ong ba phin pyllait ka lynti syngkien war –te kumta nga pan na phi Pa ba phi la ai kane ka longrynieng, pyni ka dak ai ba ka jingdum kan thaba ia ka lynti leit jong nga. Ngan tei ia ka ing kaba bha ba don ka jingiateh ka jutang ban sah nam maphi ma nga. Ko Pa.....hei sngew kata, rai kata ko phi ki ryngkew ki basa, phi ki kni ki kong ki iawbei ho!"

Ka jingjia bym ju jia, kyndit kynsan, u lyoh u jah, bad ka meingi katei ka la sdang ban shad ha ki lum ka thain 16 shnong. Haba u Phrang u iohi ia ka phalang sngi, um lah ngeit. Hynrei u tip ba ka jingiapan ka long kaba shongnia shongkun, kata ka jia kumba la ia

pan la ia mir. "Khublei Pa, ko Mei, phi ki Ni, ki kong ki ryngkew ki basa phim shym la khang ia ka duwar ka lynti...." U sa khreh, u phong ka patlun jin ba saw bthuh u deng sa u cravat sawjngum (u jingteh pdot ba la suh lypa) ka sopti poh lieh bad ka jaket ba iong. Hangta u sa mih ban ap kali ha lad thanat.

Hangno re hangno pat don kiba la shad tymblong bad ia tyngkhuh ki thied pyrkhat, un wan ne um wan? Lada u wan balei um wan katta ruh. Kaba kum ei kane ka mariang. Ka jingtied u klong snam ka tied pynsted kumba ka snam ka mih shabar bad haba ka iohi ia ka jingshai. "U Phrang un wan". Ka rai lade, bad tang shiphang la riew ka baje. Tang iohi ia u, ka shu ang dheng, bad peit na khlieh ha kjat.

"Balei, oh balei kumne?"

"Em. Ngam ngeit phi dei u Phrang."

"Peit shane Bala war kren bieit, phim ju iohi shynrang ne?"

"Balei em, ngam ju iohi Phrang u ban i eh rang ka main shynrang la katta sngi."

"Peit ioh nga noh sha riat Mawiew ho phi pynkhyllew eh ia nga u khun swet."

Ka Bala ka dom ka shim ia ka kti ka set ia ka shyntur jong u, "Tish, wat ong kumta, wat rai kumta. Ale wan ko bala phrang jong nga" ka btin artad da ka kti ha jaka shong. "Peit Phrang, ngan khot ia i mei i pa....ap." ka iaid kyrkieh da ka jingkmen sha ing shetja. Shi khyllipmat wan ka Bala bad ka kmie. U Phrang u peit ia ka kmie kaba dang i eh naw kum ka kynthei kaba la iaid sha ka 40 snem. Ha ka shi khyllipmat u mutdur, bha briew ka kmie namar ka kham jrong ban ia ka Balamon, tangba ka don thapbasin sha ka liang ka diang kaba pyniapher na ka khun. Ka sur kren kba kham jem ka sur kren ka long sur kren Sohra paka.

"Ine kein Mei i Phrang."

"Khublei kong" ki ia bat kti.

"Oh, to shong, khot seh khun ia u kpa uto sha kper."
Ka kmie kum ka kynthei ba la ju mad, ka kyrtiang dien kynsan ia ki sngi jinglong samla, bad ka iapmat khliak ia u Phrang uba ka kynmaw kum uto uwei hi u samla ba ka ialang. Shi khliak pat ka pyndam noh ia kine ki jingpyrkhat ba kmen ia u. Tang shi por u kpa u la wan, shahe shahe, u da rkhie u da niad noh da ka rumal ia ka um kwai ba dang tuid na ki nur rit ka rymmiang shyntur. U kpa u ai khublei ia u Phrang. U Phrang shisyndon u sngewthuh ba une u kpa ka Balamon u dei u briew uba khlain ka met ka phad, ba eh ka kti ka kjat bad u dei ruh u briew uba trei shitom. U don ki tmain ba rben tangba la khleh bad ki shniuh lieh. Ka dur khmat kaba ithew ban jurip dei ka dur khmat ka khun hi naduh ka rong ka rup. U pyniasyriem ia ka kmie ka Balamon bad kito ki khun Tomi hyndai. U mutdur imat la seng ia ki ha kito ki por ba bun dohlieh bha ha ki thain Sohra. Ka briew kaba lieh sawhoin bad bajrong, bad kham bhabriew ka kmie ban ia ka Balamon, u nujor marwei marwei.

U kpa te u kren ia kane katai ia ka kper ka phrah bad u kren kai kren biria "Lashai la shisngi sah shrah ei ka kper ka phrah ka Bala ruh kam don por ia kine."

"Shaei phi kan dor por, lapmiet tang ka kyrshut ing bad ka....man la ka sngi."

"Uf kine te phi Phrang, kim ju iohhi ban iathuh pynshoi hano hano ruh, ki la ia ai kaiphot ha ban da" ki ia rkhie shaid.

To ia dih noh kato ka sha."

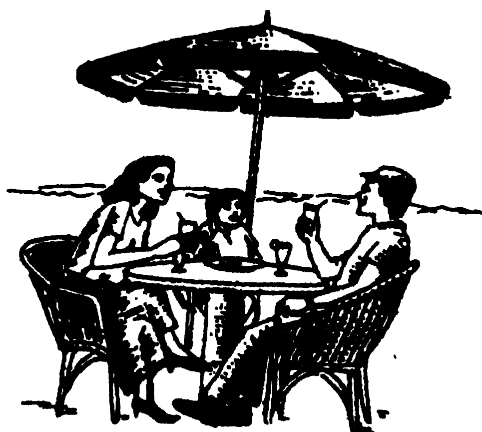
U Phrang um sngewthuh sngewthaw kata ka dih sha bad u tip ba ka *Balamon* ruh ka theh sha khnang khlem shini, u shu peit sha ka, u kohnguh peit dom. U iskuin ia ka "Ngan jyrwait kito ki ngab ngan tang ioh lad" u pyrkhat. "Te sngewtynnad," la ong u kpa ha kaba khadduh, "Kane ka jingiadei jongphi arngut to da ia thew ia woh bha ban ym sah ka lehrain ka lyngngoh, ne phi ong kumno kmie?"

"Hooid kein, da ia iaid da ka akor ka burom ban ioh ka iaroh ka nam....to nang ia shong ngan hap peit ia kane katai" ka mih. "Nga ruh ngan pyndep ka pynpur dieng ha kper to nang ia shong ho", u mih noh de soit. Ki arngut ki ia shong jar bad ka jing jarjar lah ban iohsngew ia ka baje kaba dang kynud ia ka por.

"Te phi hun em Phrang?"

"Hun, nga kmen palat, nga nangmut un khie u lar-en longing." Ki ia rkhie, ki ia phylliew jingmut lam sheptieng ia ka kam ba ki dei ban leh.

———o o———

Khlem ap shuh ia ka result 3rd year, u la ialeh ban ioh rung kam shipai. U la leit man ka por sha Recruiting office ha Rhino. Ynda la kut ka jingiakhun bajwat tam kaba la shim por arsngi. U la ioh ka jingjop. Ban ioh ia ka jingmad ka dei ka jingkwah ka jingim jong u ha ki jingialeh bad jingiakhun. U la jied ban leit sha ka Infantry Division bad hadien shitaiew u la leit shim ia ki kot ki sla na ka bynta ka training ba shisnem ha Goa.

Kine ki khubor ki la dung ngang ia ka jingpyrkhat ka Balamon khamtam ia kiba ha ing. Ki jingiakren iatyrko ki bud bad kumba khie dew ka duriaw, kam banse ban thanda jai.

"Te lano phin leit Phrang?" ka kylli bynniaw.

"Nga kwah ban pynkyndit iaphi, kane ka warrant railway ruh nga la ioh, ong maphi lano tangba ngam dei ban slem."

Ka peit ia ka warrant ka lip rong jar. Ka peit ia ka sad, ia ka khyndew, ia u Phrang, ka khmat jawliw.

"Phi la kut jingmut shisha seh Phrang?"

"To seh Bala ailad ia nga, ngan ailad ia ka jingieid."

"To leit, ap ngan da khot ia i mei i pa." ka jah jlang shiphang, ki sa wan mih lang bad ka kmie bad u kpa. Ka la don ka jingiatan tyllai kaba jur bad ynda ki la ia pyni ia ka lup ka liem ki la iohi ba ka noh ka dem shata, ki sa kren noh mynsiem.

"Niuma, to leit, phi leit ia ka kam donburom pyrkhat lem ia ka Bala ruh. Kynmaw bat rdin ia ka jutang."

"Hooid, ko mei, ko pa" u kren skhem. "Ngi kular iwei ia iwei bad ngan ym bakla, peit sumar hi kumba phi la ju leh ia i Balamon. Ia kine nga kular hakhmat jongphi. Nga lah batai lut bad nga ai shong ha i pakhynnah ia ka ing haduh ba ngan da wan."

Don sa kawei pat ka pyrda kaba plie ha ka jingiashem ha ka jingim ka Balamon. U Rilangki Badon u dei u Senior supervisor ka MCCL Mawmluh. U long u samla ba ryngkuid ka rynieng uba shu deng sah ki iit - iong. Ki briew ki kwah tip balei u kwah buhrieh ia ki khmat. Wat la katta ka iit ka ia hap matang bha bad ka dur khmat bajrong jong u. Ka shyllangmat ka paw bha la jan poi hapdeng khlieh. Shisien peit um i don shap dur Khasi la katta ruh, kumba ong ki nong Jowai. 'U miat chynrang.' Ka shnong trai dei na Sohbar

Dei une u Rilangki uba la ju iarap bha ia ka Balamon bad btin lynti ia ka haduh ba kan da ioh kam. Kum uba la poi sha ka 35 snem, ka por poikha ka la ih palat. Na ki daw ba baroh ha Mawsmluh kim peiphang ia ka jingiadei jong u bad ka Balamon, ki shu shim ia ka jingiadei para ba trei lang. Hynrei haba ka ding jingieid ba noh shiliang pyrla ka pur, lah ban sngewthuh kein ia ka jingmut 'Koh Rilangki'. Man ba ki iakynduh u ju phawar shaphang ki dew jingieid, hynrei ka sohmyndur pat kam khih wat la phaloh katno katno ruh. Ka daw ka long ba u Koh Rilangki u phawer kyllain kumba wet star. Ka Balamon pat ruh ba dei hi ka thei Sohra, kaba sngewthuh u mutdur aiu, te kam treh lur tyllaw bad ka iai ap khlem konguh ne kyrngah. Ha u pat u pynshong nongrim ba un jop namar u pyrkhat ba 'Amor Vincit' (Ka jingieid ka jop-Love conquers.)

Ki kmie ki kpa ka Balamon ruh ki ju hieng khmut haba u wan kai teng teng. Ka la poi ka pôr lei lei ba u ju wan kham miet ba dei ka sngi u Trai, kim banse ban pyndei tari wat ia ki iar pdem. Ha ki te ki mon eh ia u ban pynher kulai ha u saimuka ka Shitala Koina. Kane ka jingleh ka pynsat pynban ia ka Balamon kaba pyrkhat ba kim khein briew ia u Phrang, u briew uba la leh shitom ban trud ia ka dieng ka maw bad ban ieng ha la ki kjat.

Ka por bamkhana ha ki thain Sohra ka la poi, bad ka MCCL ruh ka la khreh la khrum ban leit bam sha Kshaid Dainthlen. Nang

jan nang bha haba ka ri ka muluk lajong ka don baroh ki jingitynnad kiba ym ia pan ne ia thied. Kiba nang ia shet kito, kiba ia shad kito. Ka Dainthlen ka la khapngiah da ki nongwan bamkhana. hynrei ha kane ka sngi ki kham bun kiba 'dih khana' namar ki tang shu hiar na kali bad shynrang bad kynthei ki la ia prie umksang haduh ba la isaitmet.

Ynda la iohi ia kane ka jingleh bymsalia para briew ka kynhun u Rilang ki la phet kynriah noh sha kawei pat ka jaka Ha shwa ban noh ka sngi bad ba la dep lut ka shet ka tiew. u Rilangki u la wer ia ka Balamon ban leit shongkai. Ka ruh kumba shohtyndep ka bud ia iaid haduh ban da poi ha ka jaka ba lah ban iohi ia ka Mawsahew, Tynrong, Thieddieng.

"Peit Bala, baroh ki briew kylleng kylleng, hynrei hangne don lut kaei ba ka mariang ka ai."

"Hooid, - kein Bah Rilang, dei ba ong u Myllung Soso Tham, jingshai ka Ri ngim tip eiei."

"Ade phi jur bha ia kita ki bynta – Ade ki St. John te mo!"

"Khamlah ki Ram phi ha baroh"

"Sha Bala I Mei I Pa jongphi ki ong aiu ia nga?"

"Ki ia tyrko bha shaphang jongphi"

"Ha kano ka rukom?"

"Ba phi long u riew donburom uba sngewlem bad pariah."

"Tang katta?"

"Long kum ka jingrwai....katei ka chorus kam ju kylla"

"Beit tang katta?"

"Hooid kein"

"Kim ju phawer ba une uba don bad phi u..."

"Kaei?"

"Em, peit sha suin utei u lyoh sakma u tap syrngiew ia ka sngi na ngi. To seh Bala phi dei katei ka sngi, katne ka jingitynnad ka mariang, phi lah maphi shihajar shah, wat kdat noh na ka mat."

"Em, em, ngam kdat tangba nga kulmar te ki phawer jongphi."

"Nga te u rangtyrwa, nga mut shisha iaphi, wat I Mei I Pa jongphi tangba phi tip hi em....."

"Nga la sdang pei ki shkor iaki jingmut jongphi. Tangba phi la tip em Bah?"

"Ap, wat ong phi dang kyrmen hi ia uto u shipai?"

"Ym tangba nga kyrmen, nga la khlei ka juban."

"Khlei juban ha u briew uba ia shem shisien ar snem?"

"Kam dei ka jingiashem, jingiakynduh. Ka dei ka jingkular. Horkit hordang ym dei ban pynthoh bria."

"Shu buh kan jia eiei un klet ia phi bad ka jingthmu jong phi kin kylla mulot."

"Ia kata ngan sa ia peit."

Ha kane ka por 3 ngut ki khynnah ba la shongshit khawiang ki kdiah ia ki tnad dieng ba hajan hangta ki da lynthaw ia ki bilor kiad hangta ha mawsiang, ki ai ding da ka kot khubor bad sdang ban leh kulmar. Kane ka la pynlamwir ia u Rilangki bad u la khot ia u Dabet ban leit ong eiei.

"Balei" ki kob. "Ka jaka bamkhana dei ka jaka paidbah ngi lah ban leh katba mon" ki kren huleng.

"Peit ho lih, wat leh khun Minister ne khun ophisar ha kane ka jaka. Naduh hynne nga la iohi ia ka jingbret plastic, jingpynpait bilor bad kaba ngim lah shah ka dei ka jingleh be-ain ia ka khlaw. Dei u kpa jong me u ba wan thung?"

"Wat kynnoh ia u kpa jong nga" ong uwei u tur ban shoh, hynrei ha shuwa ba un rah ka kti u la da kyllon ialade.

"Ngan ai jingsneng" la byrthen u Dabet "Khun ka nongshun mariang" u patom ia uta uwei bad tan sa ia uwei ban bret hajan ka um bajyndong.

"Phi leh khun Minister ne!" Kita kiwei ki krad tang lait nangta.

Ym pat sngewthuh bha ia ka bang ka buid kata ka bamkhana, ka kynhun ka la poi ha Sohra.

Ka jaitbynriew kaba ong ka ieid jaitbynriew, ka pynjot ia ka mariang kaba dei kaba iajan eh bad u briew Lehnohei ka duwai Blei namar wat ki nongialap niam ruh ki pat tip ba kaba ieid ia ka mariang dei kaba ieid ia u para briew bad U Blei. KNOW ENVIRONMENT, KNOW MAN, AND KNOW GOD. No Environment, no man and no God.

Ka shisnem ka training ha Goa ka la long kaba suhsat bad kaba jynjar. Ha ki bnai kiba nyngkong ka la long shisha kaba eh, namar ki jinghikai ki long ha ka ktien Hindi kiba um pat mlien bha ia ka ktien. Ka jingshit ka Goa ha ka por lyiur ka long kaba ym long ia kren na ka bynta uno uno u riewlum. Ki jingpyrkhat kiba bunjait ki mih bad ka jinghikai kilan leilei ka long kiba satar namar u jied ban leit sha ka Infantry. Teng teng ka la don ka jingpynshoi ba un mih noh, hynrei ha ka juban ba u la khlei ban leh eiei ia ka Ri, u la shah ia iap. Ynda u pyrkhat u pynshong nia ba pleng ki jongngi ki jem ki khnap ban pynrkhat ka long shipai ba eh than ki jingkilan. U ju thoh shithi sha ka Balamon hynrei u buhrieh, u kun katlah katiai ia ki jingeh.

Ki shisnem ki her kloi ha Goa, bad tang dep training la phah ia u sha Army Unit kaba don ha kito ki LOC (Line of Actual Control) bad u la ioh mardor ia ka kyrdan Lance Naik.- Phrang Mawkor bad la phah ha Kargil Sector ban kynthup ia ka jingkyntur ki bor bapher ka Pakistan.

Na ka jaka kaba ioh ia ka mariang kaba long kumba la kyrkhu, sha ka jaka shit lyhop, sha ka jaka bajrong tam bad kaba khriat ha ki syntai lum Mawkashang, ka Kargil sector ha jylla Jammu Kashmir. Kito ki thain ki dei ki jaka ba bun bha ki Musulman kiba eh shisha ban tip ia ka jinglong jong ki. Kaba ki nongshun na Pakistan ki ioh eh ka jingiarap barieh dei napdeng bun kum kine ki jaitbynriew kiba imat ka met te ha India, ka mynsiem pat sha Pakistan. Kham bunsien ka jingiather umsnam ka long hapdeng ki shipai Pakistan kiba ioh ruh ka jingkyrshan napoh napoh jong kum kine ki briew. Ban shu peit te u Phrang um sngewthuh balei ba hap ialeh, iada ia ki jaka kiba ym don briew ym don mrad, newat u jingthung ruh um mih, hynrei tang ki lum thah kiba ym i don jingmyntoi. Hynrei la pynsngewthuh ba ki don ki jaka ba ki Pakistan ki la wan tur ban shna ki kut kiba khlain kiba long kum ki ktem babit eh ban iakhun bad pynliem ia kino kino ki jingthmu.

Haba u peit ia ki surok iaid kjat iaid kali, ki long ki surok, ne ki lynti ba teng teng kim dei ki surok naba la shu iaid bad phrung kat naba lait naba suk. U kynmaw ia ki riat ki surok War, ka jingiapher sha bneng sha khyndew. Ki surok shane teng teng la tap da u thah bad ka ior bad pyndam ia ki lynti rim ba ju don.

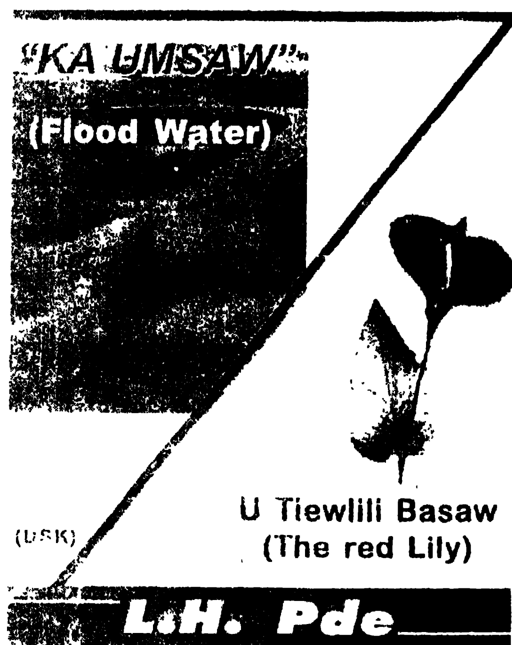
Kane ka Unit ka la leit ban niom ia kawei ka kut ki nongshun kaba ki la lah ban pynpra ia kane ka kut kaba la bam bun ki shipai India. Ka jingiakhun bajur baneh haduh 4 kynta. Kata ka meit ka la pynlyng-uh thlim ia ki padun lum haba la don ka jingiakhun. Ka 'Operation Arrow' ka lah ban pynliem 8 ngut ki briew Pakistan, kiba khleh lang kum ki shipai bad ki lehnoh. Ka la long ka jingsngew sarong na ka liang u Phrang Mawkor ban pynliem 3 ngut na ki wat ka jingialeh kaba la khein duh. Hynrei kyndit bad kynsan ka la don ka jingiather bom sha kata ka liang da ki tup ki man ka Pakistan. Kumno re kumno uwei u bom uba la siat pathar u la hap kumba 20 pruh ha ka jaka ba don u Phrang. Kum ka leilieh u Phrang u mut ban dem pyllup hynrei u bom u la bthei bad u da khlong ia ka khyndew bad ki pui pui khyndew bad ki sapied bom ki sied puk ha ki khmat u Phrang. Ha kane ka jingbthei bom ba kylleng kata ka jaka iakhun, ka long ba lada u Phrang u don tang kumba 2/3 pruh na ka jaka ba hap uta u bom, ka khana jong u ka la kut. U kyllon bad u pyrshang ban tyngkan. Ynda u la tip briew u tare shane shatai kumba katto katne pruh hynrei ki khmat kim ai lad, long kumba 1000 tylli ki thyrnia kiba sahkut hapoh. U ap shiphang, u sdang biang ban tare shane shatai ha ka jingdum u la ioh twad. La uwei uba thiah, u pynkhih, u khot hynrei jar jar u la iap, um tip u dei u lok ne u nongshun.

"La pulom lut ki jingthmu baroh. Hato nga dang lah ban iohi biang?" u pyrkhat ia u kpa, hynrei kumno yn long ia ka baieid. "Ngan sa shah kyntait kum ka jainjot. Ah ka pap aiu kat kane. Nga ieid shisha iaphi Balamon, hynrei mynta la kut la wai baroh" u pyrkhat.

Ha ka step babud la lap ia u L/N/K Phrang Mawkor da ka patrol party. Ia kiba la iap la kit noh, hynrei ia u Phrang la kit sha ka RAP (Regimental Aid Post) kaba shajan shata. Ynda la aì katto katne ka jingsumar la pynkit da ka Helicopter sha ka Army Hospital ha Delhi. Ki doktor ki la peit la jurip bha, ki la rai ba dei ban rah noh sha ka Military Hospital ba hajan tam na ka shnong ba u sah u nongpang. Hadien shibnai la wanrah sha Military Medical Committee kaba sngewthuh mynta ba kat kum ki kyndon shipai donkam ban shah sumar bad la dei ban pyllait noh ia u (discharge) na ka kam shipai. Ka Regimental Centre Shillong kan sa leh ia kaba dei bad ban pyntip ia kiba haing hasem jong u.

——— o o ———

SHI HARA KI SAWANGKA

Ka Balamon kam lah ngeit haba ka ioh ka Warrant ba u Phrang un wan shuti sha shnong. Ka la kmen ba u la bat la ka ktien ba un wan shuti tang dep kata ka practical training jong u. La kumno kumno ka pyrkhat, shuwa ba un leit phai biang dei ban pynbeit shuwa ka poikha. Ka kmie bad u kpa ki la kmen ym don pyrthei bad ki shu pyrkhat ba kin iohi ia u samla ka Balamon kum uwei u shipai kynshreng kynshreng.

Ka jingap ia ka por ka slem palat, namar haba ap ka por ruh ka iaid suki. "Balei ka por kam iaid stet kumba iaid ka jingtied ka shadem jong nga?" ka pyrkhat marwei marwei. Da shisha ka jingap dei ka nongshun bakhraw ka jingiaishah. Hynrei barabor ka jingiaishah ka don hi la la jong ka hud. Ka ai jingtngen, jingshngain bad ka jingkyrmen Ka Balamon ka pynshong nongrim ha kine kiei kiei bad ka la rai ban ap la ka ap. Ka kyrmen, ka sngewkmen ia ki jubanlak u Phrang hynrei ka jingiaishah ka don la ka bor bad ka por. Kumba thynrang lap praw ka skei ha ki padun lum ka wah Umiam, poi ka shithi ba phah wan ia ka sha Military Hospital Shillong ban wan peit ia u L/N/K Phrang Mawkor ha ka I.C. Eye Unit.

Kane ka khubor ka dung ngang. Kumno ki tip ia ka Ka kynmaw ba ym don mano moano na kiba ha ing jong u ki ban ithuh ia ka kmie ia u kpa jong ka. Ki la ia pynbeit ba ka Balamon kan leit mardor bad u para arkmie. Tang pyni ia ka shithi ha Hospital, dei u doktor Negi hi uba la leit ialam. Kam lah ngeit ia la ki khmat lajong haba ka iohi u Phrang uba kiew iong ka snieh khmat bad ki khmat ba la sha teh baroh arliang da ka jain lieh.

"Wow ko Phrang...phim dei u Phrang em?......Phrang" ka la pynkut jubor.

"Balamon em wat iam, jai jai ngam pat iap te" u kren skhem
"Oh, em, em Phrang.. ..nga la ong....katto te"

"Em wat iam, kin shna ia kane ka khmat bad nga shaniah, ale hajan seh." Ka leit, bad u twad ia ki kti, ki khmat kiba la jhieh da ki ummat.

"Wat iam, nga hun ba nga la leh eiei iba rit ia ka Ri."

"la nga pat" ka iam kthang. U Doktor, u kren ieid u pynjem.

"Frank is a brave soldier. I'm proud of him; the whole army is proud of him."

"Yes Sir, please make her understand, we were to be married" u khni iam.

"There is plenty of time, you are still young and she is young and pretty na Bete?" u khroh "Let's go to my chamber, I'll explain"

"No I want to stay with him" ka iakhing.

U Doktor u ai dak ia ka sister hangta "Come Miss we shall come after we dress him"

Ka iaid tuin tuin ka peit ia u Phrang "Phrang ko Phrang" ka leit kynrup biang. "Katba long nga ieid iaphi te Phrang ong kam dei ka jingphohsniew."

"To Bala, kane hi ka jingleh jongphi ka la nang pynkhlain bad ai bor ia nga, khie sa wan."

Ha Chamber u doktor u batai ba ka don 80% ka lad ba un iohi biang ki khmat. Ka Balamon kam peit shuh iano iano, ka dem bad tap da ka rumal ba la jhieh. U batai ba ha ka sngi nyngkong kin shna ia ki khmat, bad u la lah ban leit sha ing. Ka batai ia u doktor ba ym don mano mano ruh kiba dei kiba haing hasem bad u bad ka iathuh ruh ba un ym long ban leit sah sha ing jong ka kat kum ka rukon Khasi katba kim pat iakyntiew kurim. U Doktor te u la dum buit ia kata ka jingbatai bad u la ong ba ynda la dep shna kan shim por 2 taiew ba un shu thiah, bad u lah ban sah katba mon ha Military Hospital.

Ki kjat ki lam shaei kam tip bad ka shem ialade ha la ing. Kane ka khubor ka la ktah palat ia ka kmie u kpa jong ka Ka la long kum ka ing iapbriew ha kaba la pdam noh sa ka tem tape, plie T.V. ne leh sngewbha.

"Te phi pyrkhat kumno kein khun?" la kylli u kpa.

"Phi tharai un iohi biang?" la kylli diaw ka kmie

"Tip, nga la dum ka buit, ngam nang shuh ban batai, ia ong lem ma phi seh" ka kren kutlad. "Hynrei nga la khlei ba ngan long ka jong u hi."

"Bad u matlah?" ka pynbud ka kmie.

"Kumno phi tip u la matlah, em wat ong seh kumta. Lada jia ba u matlah ne matpeit ngan snoh rdin ia u, ne ka bha ia nga ba ngan sah khlem briew khlem khun."

Kine ki ktien rai ka Balamon ki long kum u rniang uba tied jam ha ki shkor ki kmie ki kpa. Sngap ne set ka la rai. Ki tip ia ka jinglong ban neh skhem ka Balamon

Ynda ka jingkhie dew ka la thanda ka sa batai ba kan shim shuti bad ba kan leit sah kai ha ing ka kmeinah sha Laban ba kan ioh ban leit peit leit jngoh ia u Phrang. Ka la batai ba ha Military Hospital ym ju shah nongap nabar hynrei ia ka Balamon ki la shah ban shong baroh shisngi lada ka kwah.

Ka sngi nyngkong kata ka taiew ka la long ka sngi iathong jingieid. Ka la poi 8 baje hamar ba ki Nos ki dang pynkhreh, ki dang pynkhi tmain. Ka ibishni ia kata ka jingleh Ynda la dep ki iehnoh ia ki arngut.

"Ko Phrang baieid," ka dem ha ki shadem jong u, u bat ieid, u syllud ia ki ngab bad ia ki shniuh.

"Wat tieng Bala, ngan ialeh na ka bynta jongphi-tang kawei ngan kylli....."

"Kylli kylli Phrang ngan jubab beit."

"Lada ngam lah shuh ban peit da kine ki khmat......"

"Oh em em, wat ong kumta."

"Em ngan peit hi ia phi da ki khmat mynsiem jingieid. Phin dang shaniah ha nga?"

"Nga la ong ha I Mei I Pa ba lada phi iohi ne phim iohi ngan long ka jongphi, khamlah ka khmat matlah kum u Dhrisrtasastha * ban ia kane khmat doh."

"Ngam dei u syiem, nga dei u riewmadan."

"Phi dei u syiem ka jingieid bad ngan ksoh rdin ia ka jingieid."

Ka doh ia u. Ki wan ki Nos ki ong ia ka ban wan lang tangba kan ap habar ka O.T.

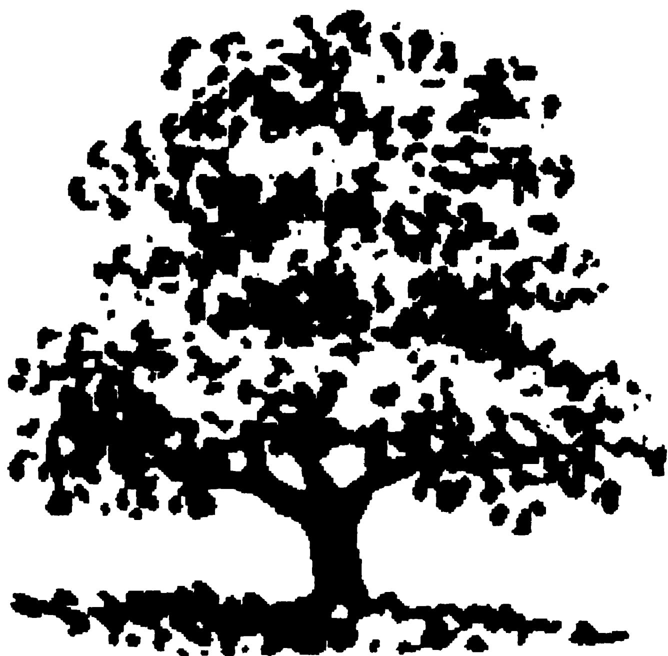
Ka por ka la iaid, kumjuh ki kynta. "Balei te balei, kim mih noh" ka pyrkhat dom. Man ba mih uwei ar na O.T. ka kylli. Ki pynshngain ia ka. Kam ngeit. Hadien ka jingap kaba 4 kynta la wanrah ia u Phrang. Ki la pynbeit bad pynthiah bha ia u ki sa leit noh bad mana ia ka Balamon ba kam dèi ban kren eh ne pynkhih. Ka Nos ka wanrah shi tray ki jingbam ia ka Balamon kiba kynthup ia ka sha ha ka klat nar, ka kait, u ruti ba la kyllan makhon bad uwei pat ba kyllan da ka jam. Ka peit ka sngew dap shoin, hynrei

ka bam ka kait bad dih sha. Sa shiphang la wan biang ka Nos ka da wanrah ki jingbam ia u Phrang bad ka ong ia ka "Feed him, he should like from your hand."

Ha kata ka sngi, janmiet la wan ki kmie ki kpa ka Balamon bad ka kmienah u Phrang kaba shong ha Mawmihthied Baroh baroh kiba haing ki la peit sngewhun ia ka jingsumar ka Balamon bad ka jingshaniah kaba la leh ia u kum uba hajan eh.

*(U Dhrisrtasastha te u dei u syiem ba la kha matlah ba ioh pat ka bor blei ban imat ha ki khep ki khep, U dei u kpa ki Kauraba. Ka tnga jong u ka Kandhari ban pyniryngkat bad ka jingmatlah u tnga jong ka ka teh noh ia la ki khmat lajong da ka jain. Pule ka Mahabharat)

——— o o ———

Ha shnong la win da ka khubor ki khlieng ka tyngab ba u samla ka Balamon u la matlah ha ka jingialeh Kargil. Ha kane ka apot te bun kiba sngewlem bad iaroh ia ka mynsiem u Phrang. "Ka bapli ka Bala, kato ka apot kaba kum ei?" ki la iatyrko sngewlem Ka shnong ka tip ba u Phrang u dei u khunswet bad lada jia ba u matlah kan long shisha ka jingjynjar namar ki kur ruh kiba shong jngai. Ka por jingtynjuh ia u Phrang imat kim kut. Artaiew hadien ba la loit ia ka jingsop u doktor u shem ba ym don jingiarap eiei Ha kata ka por la wan inspection uba hakhlieh duh ka Medical Corp. U Colonel K.S. Pande. Haba u la iohi ia u Phrang bad u tip ia ka jingshlur jong u, u la kular ban phah ia u doktor ba pawnam na General Military Hospital kaba don ha Alipore, Calcutta ban sumar ia u. Ka Balamon ka la pyrkhat sngewdon, "Balei kim leh kumta naduh mynshwa."

Arsngi hadien, la poi u Colonel Dr. B.S. Kulkarni uba la eksamin bad peit ia ki kot ki sla baroh bad u la rai ban shna biang ia ki khmat sa shisien, "Don't worry Bete, everything is going to be fine." "Sir, everyone here is telling the same thing. Where do we stand," la pynbud khni iam ka Balamon.

"We ar trying our best, and the rest is with God" la jubab u Colonel bad ki ia mih noh baroh.

Dei kane ka sien banyngkong ba ka Balamon ka iohsngew ba ki shipai ki ialap ia ka kyrteng U Blei. Ka pyrkhat ba baroh dei ki jingtynjuh U Blei hi. Kumno kan shong ha ka kti U Blei? Kam lah ban jubab. Niuma, ka pyrkhat, "Lada U Blei U la sngap ia ki jingkyrpad kyrpon jong nga dei mynta hi hakane hi ka por."

Bunsien ngi ki briew ngi kynnoh palat ia U Blei bad ka jingstad jong U. Ka nusib bad ka bok u briew la thoh la mang lypa. U briew u don ka mon ba laitluid ban leh ia kaba bha ne basniew. Ka mon ka shah teh, uta uba teh un ym ai ia u briew ba un jot.

"Phrang phi long kumno? Peit baieid kane ka jingbam ngan pyntian"
"Ngam lei lei, pyntian, katba ai maphi ngam bam beit"

Ka pyntian iwei hadien iwei, u bam. Kum u khyllung u shu bam katba ai. Ka shitaiew ka long kumba shisnem, hynrei ka la mlien ia ka jingwan ap. Ka jingap dei ka lok bym lah shaniah.

"Sngap ia nga Bala," u la ong ha kawei ka sngi.

"Phi shaniah ba ngan dang iohi ban ioh peit biang iaphi?"

"To Phrang kein. Katno sien nga la ong Phi pyndom ia nga."

"To kata Bala ngam pyndom ia phi. Hynrei katno nga kwah kein ban iohi ia ka khmat jong phi ba haduh katno phi dom."

"To Phrang thiah pynaram noh ialade."

"Bala, sngap ngan kren Ai ka um ngan dih." u dih bad thiah artad.

"Sngap Bala phim tharai phi pynbijai ei? Shah ngan kren. kane kam dei ka kam kai."

"Nga la long iaphi thiah noh, uff."

"To Bala ngan thiah, tangba ngan thiah kumno haba ngam hun nga artatien ia kane ka pyrthei "

"To ong kaei de, da tymmen lei maphi te Phrang."

"Kane la dei hi ka jingtymmen te, ngan sa kut ha ka jingtymmen kum kine ki khmat ba ngam lah ban pyndonkam Lah ka jingtymmen ba iohi ban ia kane ka jinglong samla bym lah iohi.' U iam pangnud.

Ka Balamon ka um hin. Ka iam, ka sngap jar. Ka jingduh jingkyrmen bad ka jingbym lah leh eiei ka synshar. Ka sngap man man. U Phrang u tip ba ka iam, u tan ia ka, u twad ia ki ngab kiba dang tuid ki ummat kum na kito ki umbalong. Ka dohnud u rang bym lah leh eiei ka um hin. U tan ia ka kham hajan u doh na kito ki ngab thiang bluin. Shit puk ka snam ki samla, u pyllait noh.

"Bala to kein noh, tang kawei sngap la la long kaba dei sngap, lym kumta klet noh. Peit sngap, phim tharai ba phin shu sep ei, kane ka jingap ia nga. Ngam don jingkyrmen shuh ba ngan dang iohi biang. Phim pyrkhat noh da kumwei balei ialade?"

"Phi pyrkhat da kumwei ia kaei?" ka kyrbeh.

"Kumno phin lah ban ksoh rdin bad nga u matlah. Phi dang samla. Ka dei ka por ba phin pyrkhat da kawei pat ka ing ban ioh ki khun To kdat noh ka jingpyrkhat ia nga" u mut shisha.

"Nga ieid iaphi, ngam ieh iaphi lada dei ba nga lah ban im kum ka tnga u Dhristhayastha ngam salia. Ngan tap ia kine ki khmat. Ym don balah ba pynsarang ia une u kynjri ba nga deng. Em da lei lei ruh em, kein noh seh Phrang nga kular te. Wat pynbor ia nga. Ka Nohkalikai ka jan ia nga."

"Bala baieid, to U Blei Un ri ia phi bad ia kine ki kyntien jongphi." U bat ia ka kti u syllud ieid bad u iohthiah jar.

Ka Balamon ruh ka shong bha noh ha ka shuki, ka tawah ia ki kjat halor ka stul bad ruh ka iohthiah noh jar hangta hi.

Ha ka step ba bud la wan rung u doktor sha Ward bad u la batai ia u Phrang ba kat kum ka jingpeit iaki jingsumar, donkam ka jingpeit thuh ha kaba dih shuwa da ki dawai bad da kumta u lah ban leit noh sha ing bad ban wan pat hadien 15 sngi ba yn sa lah ban rai khadduh shaphang kaba ai jingsumar. Ha ki arngut ka la don ka jingkmen hynrei don ruh ka jingartatien ia kata ka rukom phah. Ynda la bit la biang baroh la leit buh ia u Phrang sha ing hapoh ka jingsumar ki khun u Pakhynnah

Ka ing ka Balamon mynta ka la kynjah. Kito ki sur jingrwai ba mih na ki tape la shu jah, bad shisien peit iohi kumba ka syrngiew jingsngewsih ka tap ha kane ka ing kaba juh kup da ka jingiphuh iphieng ka jingphalang. Ha ka imlang sahlang pat uto uba sngewlem ruh uto uba kynshi kyneh ruh uto. Khambun kiba iaroh ia pur ia ka jingieid batlem ka Balamon. Toi ka iing ieid ba synlar hapdeng ka Balamon bad u Phrang ka la bur bha, pynban une u lyput Sohra u sdang ban pynbyrie ia ka jingiohi ki kmie u kpa ka Balamon Ka la don ka jingia pyni, jingiatan tyllai bad ka thma ki nia kiba la neh slem bha

"Em phi Mei phi Pa", la pynskhem ka Balamon. "Ngan iashong bad I Phrang, lym kumta ngan shong samla, nga la rai naduh mynshwa "

"Sngap Bala, da duriap" la ong u kpa.

"Kumno te ka pyrthei kan ong ym don shynrang shuh mo haduh ki kmie kpa ki shu hun da u matlah?"

"Nga jied hi ma nga, nga hun hi ma nga te Mei te Pa. ka jingieid ba shisha kam don kyndon ha ka dur ne ka met "

"Kumno phi rai kumta? Phi tharai ngam dei ka kynthei kum phi? Phi tharai ngan kren ia kaba bakla?"

"Em Mei kaba dei shisha."

"Shah khun ngin ai ka jingtyrwa khadduh."

"Kaei kata?"

"Phi i Bala, I Bah Rilangki I don shisha ka jingthmu shisha ia phi"

"Em, to to...."

"Sngap seh khun-u briew uba da thmu bad nga iohi ka mon jongphi ka dem shata."

"Kam dei kaba shisha."

"Nga la kha ia phi bad ngi tip ia ka jingthmu u shynrang."

"To seh ynnai ia kren shaphang I Bah Rilang."

"Hap kren em, u briew uba bit ba biang ha ka met ka phad "

"Nga la kular ia I Phrang. Ngam lah ban shet ia i."

"Ngi kum ki kmie ki kpa ngi kwah hi em ban iohi ba ka khun kan suk kan sain."

"Nga la ong ba lada ngam lah ban iapoi bad I Phrang ngan nai briew hi."

"Ngi shu pynong, pynsneng, ioh lashai shisngi phin babe phin kynnoh ia ngi."

"Em Mei, em Pa, ba phi la ai kane ka longrynieng phi dei ban pyni, hynrei nga la dap 24 snem nga la sngewthuh. Horkit hordang ngan kit ngan bah hi ma nga la ha kano kano ka khep "

'Lada kumta Bala, phi la dei ban leh eiei mynta na ka bynta u Phrang."

'Phi ia mut aiu Mei Pa?"

'Long kumba kren lyngkot Bala" la ong u kpa

"Lada phi la lah ban bah khala mynta, phi dei ban pyni shisha kata ka jingieid, kloi katba lah."

"Hooid Pa, nga ieid ia i Phrang Nga kloi ban kohnguh tangba ia kaei kaba ia dei bad I Phrang to ong "

"Lada ngan ong pynbeit ban shongkurim noh bad u Phrang phi nud ban leh ia kata haba phi ieid haduh katta?"

"Phi ia tynjuh ia nga ym dei?"

"Ngi tip ka mut aiu ban ieid bad ngi iohi ia ka jingkut jingmut jong phi, bad tharai kan bha."

"Shisha seh Pa phin shah?"

"Hooid khun....khie ngi suk "

"Shihajar ia Me Trai ba Me la ai kane ka jingpynshai ha I Mei I Pa" bad ka leit kdup ia ki kmie ki kpa da ka jingkmen

"Peit khun" la pynskhem u kpa. "Ngan leit sha u Phrang ban pynsngewthuh ia u. Wat la u don marwei ngan leit pynsngewthuh ia u. Phi ap haduh ba ngan da batai."

Mihsngi shai kdar shi-liang, dum tliw sha kawei pat ka liang U lyoh ka byrngut shisha phi. Ka Balamon ka sngew kmen palat kumba u dohnud un sei shabar da ka jingkmen bad ka kwah ban leit mareh sha u. Te ka iai ap bad ka kwah ba kata ka miet kan shai noh.

Te dang step u Junom u la leit sha ing u Phrang. Kane ka kam kam dei satia ba un leh ba kam dei satia ka dustur, hynre namar u Phrang u dei u riew marwei artad ba u don ha kata ka jinglong ka met, u sngew ba u dei ban leit pynsngewthuh ia u Ynda ki la ia kren kai ia kane katai u sdang ban phawer.

"To Phrang ka khmat ka dei kaba kordor ha ka met u briew."

"Hooid phi Ma, tangba ha nga hi te baroh ki dkhot met ki long kiba kordor."

"Hooid kaba shisha. Ka khmat te ka dei ka iitlpeit ka jingim."

"Phi siat ia nga Mama?"

"Shata hi, phi dei ban phong da kiwei pat ki khmat doh ba phin suk."

"Ngam sngewthuh phi mut aiu?"

"To para rangbah ngan kren kunok noh bad phlei shaid shaid sha madan."

"Ade sngewtieng phi!"

"Ap Phrang, sngap bha. Haba phi la ieid bad ia dei jingmut bha bad ka khun jong ngi ka Balamon, kan bha ba phin ia pynbeit noh kloi. Ngi hun, ngi suk."

U Phrang u ieng kynsan hap sa ka iitkhmat iong bad tyllun sa u diengduh. Ka met ba la kilan shipai bha ka kyiuh bad phuh syep. Khie puk ka erlangthari. Ka jingpyrkhat ki khie kum ki dew bad ka at phyllung ka dohnud. U Junom u iohi ia kane, u babe ba u la la kum pyllait khlem por ia u khnam na u saisiej khlem pynshynna ia u sohpdung. Ka jubab pat ba sha shiliang te ka kyrsoi kyndeh, u sdang ban tem ia kata.

"Shong Phrang pynaram-shong."

"Em Mama, kaei ba nga iohsngew dei ka khmat shkor mynta kaba pyniohi ia nga. Ngam ngeit wat tynjuh eh seh Mama ia nga u khunswet."

U Junom u lah ban iohi ba ha pneh ki dong khmat kyrsei ki ummat ki umbalong.

"Em Phrang ka dei ka jingkwah jong ngi ba phi dei ban don ym tang artylli ki khmat kynrei bad uwei u dieng shan....ngi la kut jingmut."

"Hynrei ia nga....ia nga....u matlah? Em em kaba ym lah long?"

"Kata sa ong ha ka Balamon. Batai ia ka"

"I Balamon i tip ia kata?"

"Ym tang ba ka tip, hynrei ka da mon shisha bad theh lut, bad nga lah dap 65 snem ngam pat ju iohi, iohsngew ia ka jingphla hok na kawei ka briew kaba ieid ia phi. Ah! Lada baroh ki kynthei kin neh jutang kum ka Balamon?"

"Ngam lah peiphang Mama."

"Phin sa peiphang ynda phi la iakynduh ia ka. Kaba bha ka long phi dei ban tip ia ka rukom Khasi."

U sa batai bin ba katkum kar rukon, dei na kiba ha ing u shynrang ba kin wan ban pynbeit bad buh ia ka sngi.

La tap u lyoh ba dum. Ka jingbym sngewthuh, jingartatien bad ka jingpynshong nongrim, ia ki at ki them bad ki madan ka longbriew man briew ki jingiatyrko ki kut kumba ki la sdang.

Janmiet ynda ka Balamon ka la wan trei, u kpa u la batai tiak pa tiak ia kaei kaba la jia. Na ki jingiathuh u kpa, ka Balamon ka sngewthuh ba ka mluh kam pat ih bha, bad kam sngewthuh ia bang ka buid. Jait ba la phah u kpa, ka leit sha u Phrang bad ka sngew ba ka kjat kamon ka iaid sha kadiang bad kadiang sha kamon. Ka tip katno baje ki kali cement kin leit khadduh sha Sohra

"Phrang," ka ong ynda ka la poi. "Phi shu thiah sah seh balei? Shong ne leh eiei."

"Bala, dei ka jingthiah em....ka jingthiah ba don jingmut?"

"Kumno phi kren kumta?"

"Namar dei halor ka jingthiah ba ngi ioh ka jingkmen bad kumjuh ka jingsngewsih."

"Phrang ngan ap ka por kan sa batai."

"Hynrei hapdeng ka jingap bad ka por don ka jingiap ba ngim lah lait."

"To seh Phrang wat kren ramia....I Pa I ong aiu?" ka bat ia u na ki kti kiba syiad or or.

"Ong seh , ba nga ieid palat, te nga la jied ba ngan ia poi bad phi"

"Kata kein Bala, long kaba jai jai ioh phi khuslai."

"Nga tip Phrang phi mut aiu, lada ngam ioh iaphi, ngam iashong bad phi, nga la ong em, ka Nohkalikai ka jan" ka rai khadduh.

"To Bala, hato phi la thew tarajur, phi la thew matang, phi la pynhap sawar bha, kaei ba phi mut ia nga?"

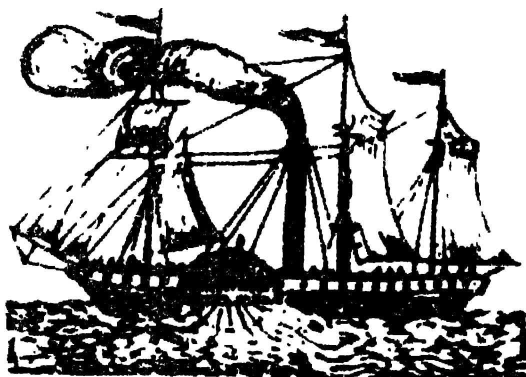
"Ka tarajur, ka matang bad ka sawar dei kiba shna da u briew, ki jong nga dei U Blei hi la pynseng ia nga ha kpoh I Mei, kita kim ju bakla."

"Phi la kloi shisha ban long ka tnga une u matlah?"

"Phin long maphi, nga ia ju ong.. ..U Dhristharastha bad nga pat ka Kandhari" u shim ia ka Balamon.. u ktah ia ki khmat ki shkor, ki ngab ia u shniuh ia ka met ka phad u kdup Ki ia kdup, ki ia doh tyngeh bad ka pyrthei ka neh beit tden

La phah wan mar mar ia u Mama na Laitkynsew bad ka jingiakren ia pynbeit ka long kaba thain sohkyrdot ha ki arliang mamla bad kaba long shisha ka jingiakyrngah. ki jingiakynjik, jingia artatien Ha kaba khadduh 'Amor vincit' ka jingieid ka jop.

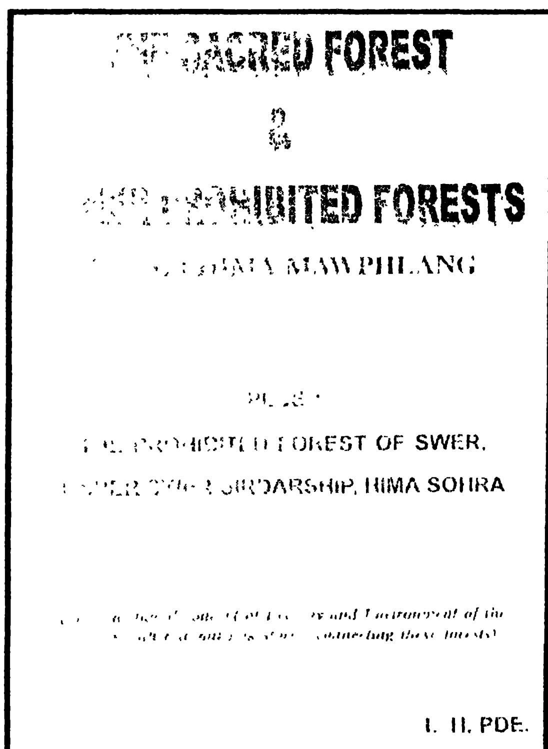
——— o o ———

Kaba phyla ba ka sngi iapoikha ia u kher u mer ym shym la khot lait noh tang kito kiba ha u khohsiew eh. Kaba kham phyla ka long ba u Phrang u lah ban iohi ia ka byrngut byrnget kata ka sngi Ha ka sngi kyntiew kurim ka la long ka sngi khyllah kaba baroh u paid Sohra u ia phnian ban iohi ia u nongleit kurim ha ing ka Balamon. Wat la ka long ka jingiapoikha sop sop pynban paidbhur u prong ia ki phrah nar ban iohi kiba la thmu la pyndep.

Kane ka khubor ka jingiapoikha ka Balamon ka la ktah jur ia u Rilangki u bym ju lah mutdur ia kiei kiei baroh. Donbok u ioh ban leit training sha Bombay bad u klet hangta ia kiei kiei baroh. U pyrkhat; ba pleng kaba her ka dei ban hap ha madan.

——— o o ———

FOREST

...IBITED FORESTS

...MAWPHLANG

...OREST OF SWER,

...DARSHIP, HIMA SOHRA

I. H. PDE.

Ka por ban leit pyni ia ki khmat ruh ka la poi kumba la buh da ka Military Hospital wat la u la slem san sngi, u la leit bad ka Balamon. Ka Balamon ka dei ka briew kaba shalak kaba la tip bad pynap lypa Kumta ka la shim shuti kum ka jingpynkhreh. La peit da ki doktor ka Military Hospital bad la ong ba dei ban puid biang ia ki khmat Long katba long, leh katba leh baroh arngut ki la long kiba kloi. Ha Hospital ruh ynda ki la peit la jurip, ki shem ba dei ban leh noh kloi. Donbok ba la wan jngoh u stad khmat ki shipai ha kane ka Hospital bad ynda u ia pule ia ka histori u Phrang u la kohnguh ba un puid hi. Ka la long ka por ka jingialeh, jingiakhing jingduh jingkyrmen bad ka jingkhein duh La rah ia u Phrang na ka Ward ba u thiah. Ka dohnud ka Bala ka tied kumjuh ka baje kynroh Shikynta hadien la wanrah bad la pynthiah ia u ha jingthiah Ka jingap miet ka bud. Ka por ka iaid suki palat Hynrei ka por pat ka tip la ka dor, kam ap ka iaid Ka minit ka kdew ia ka por, ka por ia ka sngi, ka sngi ia ka taiew Poi shitaiew ka sngi ban loit ban law ia ki khmat

"Now Frank' ong u Doktor

'Open your eyes, slow and easy' U Phrang u ngeit um iohi eiei ka dum iong ngain

"Try to open, look, slow and easy'

U peit um iohi eiei

Now relax-close your eyes We put again this bandage Ki batai Ka dohnud ka Balamon ka shu shad tymblong haba ka iohi u kita baroh

"After 3 hours take care" ki batai

Ka Ri Sohra ka sdang ban hap u slap bniup bniup kaba pyndik shisha ia ki briew. Hynrei khlem riej, ki briew ki mih bad kup la ki plastic, ki rong ki nongkup plastic ka dei kaei kaei kaba ngi dei ban peit. Peit ia kaei? Wa, don ki shynrang kiba kyndong patlun bad lah ban iohi ia ki thied snam kiba kyllain ha ki khohwah. Khyndiat eh yn iohi ia ki khohwah ba sop lati. Wat la ki kynthei ki syndong la ki jain, pleng lah ban ithuh kano napdeng jing ki kaba don ki khohwah ba iskuin ne ki khohwah ba lah ban pule kaba kum kaei ka briew kaba don kito ki jait khohwah. Teng teng wat la ther u slap, u pring khohwah pat u sop hi.

Ka la dei ka sngi lewbah bun ki nongshang pyrthei ki la wan ban ioh ia u soh, ka ngap bad shira Sohra. Ym don uwei ruh wat na ki para 7 trep kiba kwah ban tip pat ia ka ktien kmie, ki ktien Sohra. Baroh kito kiba wan peit ne batai ia ka jingkhraw ka Sohra, kim tip, ne tieng mo ban batai kaei ka akor Sohra. Ka riti ka dustur Sohra ka long ba ha ka Hima Sohra, ym bit ia u Syiem ne Myntri ban iapoikha bad u dkhar u lyngkien, kumba ju long baroh u shakri kum ki Koh, Kashari bad Garo namar kine ki long ki shakri ha ka rep ka riang ne ka khrong ka dan ha iew Hatmajai. Dei kine hi kiba pynheh ia u thiar u sup ka khrong ka dan na it ka Hima. Na ka jingbymtip ia ka tynrai ki shongkha khleh ban ioh myntoi kaba la ktah haduh ba kine ki shakri ki kylla long ki khlieh ka ing wat ha ki kur Syiem kur Myntri bad kur Lyngdoh. Ki jingkylla halor ki jingkylla.

———— o o ————

Jia katba jia ka Ri ka la kylla. Don eiei ban kylla hangne ruh ha u Phrang

'Now Frank, look"

U peit, u khrip ngain u iohi tang ia u lyoh ba byrngut ka Sohra.

"Relax" u buh kynphad. "Now you. What do they call you?" u kylli ia ka Balamon.

"Bala" ka shu ong, ka jaw ka ummat brep.

"Now Frank, look your wife is here try to locate her."

U Phrang u peit khrip ngain, bad pynshah ki khmat shaba u iohsngew ka sur. U iohi tang ia u lyoh khyndew ka Umstew Ka Bala ka peit seh da ka jingkyrmen, ka dohnud ka shlei da ka jingkthang. Ki doktor ki kynshait dawai biang bad ki phah ba un peit bad batai ia ka jingiohi.

"Hooid, yes, nga sdang ban iohi" u peit shai shane shatai

"Shaei ka Bala?" u kwah tip kloi.

"Nga, nga...." Ka iam ka Balamon.

"Nga hangne" ka dem ki lbong bad ka iam kmen. U Phrang u pynkhie u peit ki khmat ba i dom, bym i lah ngeit. Baroh kiba ia don hangta ki ia lyngngoh.

"He! What is wrong Frank" ong uta u doktor

U Phrang u peit biang ia ka Balamon da kaba u bat ia ka na ksangti bad u pyllait dak

"This is not my wife . Bala"

"What?" la ia kynkaw baroh

"Ko Phrang phi ong aiu?"

"Phim dei ka Balamon"

"Phi kren phoilia ne kumno?"

"Em nga kren ia ka jingshisha."

Kata ka jingjia ka la pynlyngngoh ia ki doktor baroh ba ki iohi ia ki sohkyrdot, ki ia mih noh, "Don't strain Frank, keep up the spirit" ki la mih noh sah sa tang ka Balamon bad ka kmie

"Te pyrsa, pynjai jai. Kaba bha ka la wan. Ainguh ia U Blei, hynrei to pynjai jai.

"Hooid Mei, hooid, ngam iohi te ia ka Bala kaba nga ju iohi haba nga dang iohi mynshwa Nga iohi ia ka sna-iap, ka sur te hooid "

"Phrang ko Phrang te seh" ka iam.

"Kam lah ban long ba phi dei ka Balamon....em"

Ka kmie kaba iohi ia kane, ka mih noh shabar bad ka da ong

"To ia kren, ia pyrkhat ia duriap, wat ialeh kum ki khyllung." Ka mih noh artad da ka khmat bad mynsiem bajew kum u sohmyndong

Ka Balamon ka sa batai ia ka daw baroh. Ka iathuh ia u ba naduh ba ma u hap ha kata ka apot kam riam kam beit, kam tah kan pein bad ka shu bam jalia jalaid ba ka sa long kumba u iohi. "Hynrei Phrang nga la aiti ia ka met haphi, nga aiti ialade ba nga ieid. Ka jingieid khlem ka jingaiti kam long eiei. Phi ioh ia nga ka sotti, ka khmat doh jongphi, kam iohi, ka dohnud jong phi ka tip. To da thew tarajur bha ..."

"Ap shuwa." la ong u Phrang.

"Ka sur jongphi ka biang, hynrei to U Kynrad Un ai ka bor ia nga ban sngewthuh."

"Man u briew ne ka briew ki don ki jingpynshoi. Nga la jop Nga kop halor kane ka longrynieng ba ai I Mei I pa ba ngam shym la babe iaphi. Nga la ri kyndong. Sngewthuh seh Phrang."

"Ale ngan peit biang iaphi" u shim u peit. u ktah ia ki khmat, ia ki ngab kiba dang jrein ummat

"Nga ngeit Balamon. To phi la phrang bha ia kane ka jingieid bad ngan ri junom ia ka" ki ia kdup. Kumba phah mano re, puk la wan rung lut ki doktor bad uwei na ki u la rwai "True love is a many splendored thing "

Ka jinghap u lap praw jingkyrkhu ki bud, la wanrah ia ka khubor ba yn pynkup burom ia u L/NK Phrang Mawkor da ka nam Vir Chakra bad la pule "VIR Chakra is conferred on L/NK Phrang Mawkor for his bravery that inspite of intense enemy shelling and volume of small arms and without caring for his own life L/Naik Phrang Mawkor was instrumental in capturing the enemy key post somewhere at Kargil by killing three enemies" la kane ka khusnam Vir chakra la ai artad bad ka pisa na ka Sorkar kmie bad Sorkar Jylla.

——— o o ———

U Phrang u thrang hir hir ban leit ia khun biang sha Kargil bad u la leit sha Regimental Centre. Hynrei ynda ki la peit bniah ia ki kot ki sla na ka Medical Board, ki la pyntip ia u ba wat la u la jem ka khmat kadiang kan sa don sah ka jingduna khyndiat ka bor iohi bad kat kum ki rule shipai, uno uno uba don tang iwei i jingduna ruh um lah ban pynrung biang. Ka la long ka jingshah rem kaba khraw tam ia u Phrang. Ynda haba kumne u la shu hun noh, hynrei u la hun wat la u la long kum iwei i phliah ding rit pynban lah ban iohi ia ine i jingshai wat la ha ka dum iong-ngit.

Ka jingieid shisha ka dei kaei kaei kaba phieng tam, bad ka siew dor bha ia kito kiba bat ia ka. Ka Rajya Sainik lyngba ka Defence Resettlement Directorate ka la ai ka shithi ba u lah ban leit trei ha ka Bank ha Sohra. Kumta u la leit ban trei hangta. U kynmaw ia u kpa, bad mynta ba ula kham don kham em, u sngew ba u long uba bit dor ia ka Balamon.

Ha ka sngi ba sdang ka snem 2000 ka Dainthlen ka iohi biang ia ka Balamon hynrei bad uwei pat u rangiaw, u Phrang, u Junom bad ka Tngen kiba ia wan bamkhana Katba u Junom bad ka Tngen ki leh bunkam ha ki jingshet hangta ha pajih jan ka um. ki arngut ki kdat na ki, ban ia shong ha ka jaka ba don u mawsiang baheh ba lah ban iohi kyndiang ia ki shnong sha liang sepngi kiba la suit rong da ka rong saw byrhuin ka sngi

"Bala, nga la hun phi baieid."

"Hynrei kham hun eh ma nga ha pyrthei."

"Hooid ko mynsiem ksiar jong nga. phi la pyndap miar ia nga," u tan jubor ia ka u kdup

"Hei Phrang, wat wat ioh.. ."

"Oh balei Bala?"

"Ioh phi ban tyngeh ia ine iba nga seng naphi."

"He, shisha? Hato ngan twad" u suh rek-rek-ki kti na ka sopti sha trai kpoh katba ka Balamon pat ka shah lyngung U iohsngew i khyllung iba ksaid ha kpoh. "Hooid i dei shisha. To seng to koit to khiah to ri I dei i sakhi ia ka jingieid jong ngi" u kren rangbah

"Sa tang 3 bnai Phrang. Oh katno nga kwah ban rah iaphi hakhmat ka pyrthei. Phi ieid ia nga, phi ieid ia ka jaitbynriew haduh ba phi pha ia ka ka jingim ha ka thma te Phrang."

"Nga kein Bala, nga kwah ban rah ia phi namar phi kham kordor ban ia ka ksiar balaphrang."

Da kumne u lyoh ka byrngut suki suki la kyndat bad kjit noh da ka haw haw bad ka byrngut ka shai kdar.

——— o o ———

